GÖVEZLİ TEPESİ HÖYÜK DEMİR ÇAĞI SERAMİKLERİ

THE IRON AGES POTTERY FROM GÖVEZLİ TEPESİ MOUND

Makale Bilgisi
Başvuru: 22 Şubat 2018
Hakem Değerlendirmesi: 05 Mart 2018
Kabul: 10 Nisan 2018
DOI Numarası: 10.22520/tubaar.2018.22.005

Article Info
Received: February 22, 2018
Peer Review: March 05, 2018
Accepted: April 10, 2018
DOI Number: 10.22520/tubaar.2018.22.005

Hatice ERGÜRER *

Anahtar Kelimeler: Gövezli Tepesi, Höyük, Demir Çağı, Seramik, Yüzey Araştırması
Keywords: Gövezli Tepesi, Mound, Iron Ages, Pottery, Survey

ÖZET

MÖ 1200'lerde Hitit İmparatorluğu'nun yıkılışı ve akabinde gerçekleşen Geç Tunç Çağı'n sonlanışı, Anadolu'da Demir Çağlar olarak isimlendirilecek bir dönemin sayfalarını aralamıştır. Tunç Çağı'ndan tamamen farklı bir kültürel sürecin yaşandığı bu dönemin, dinamiklerinin anlaşılmasında seramiklerin incelenmesi yoluyla edinilecek bilgiler oldukça önemlidir. Bu bağlamda yapılan bu çalışmayla, hala birçok bilinmeyene sahip Orta Anadolu Demir Çağı'na katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Söz konusu çalışmada Demir Çağ özelliği gösteren seramikler evrelerine göre ayrılarak kendi dönemi içerisinde değerlendirilmiştir. Güvenilir stratigrafiye sahip yerleşimlerdeki benzer örnekler yoluyla yapılan karşılaştırmalar bölgeler arası etkileşim ve ilişkilerin anlaşılmasında yol gösterici olmuştur. Ayrıca yapılan karşılaştırmalar, seramiklerin kronolojik çerçevesinin belirlenmesi ve özellikle yerleşimdeki Erken Demir Çağ (EDÇ) seramik geleneğinin, Orta Anadolu için önerilen seramik kültür bölgelerinden hangisiyle bağlantılı olduğunun anlaşılmasında belirleyici olmuştur.

* Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, E-posta: h-ergurer@yandex.com
Yüzey araştırmaları Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Ercan Aşkın başkanlığındaki bir ekip tarafından gerçekleştirilmiştir.

ABSTRACT

The destruction of the Hittite Empire in 1200 BC and the ending of the Late Bronze Age followed the pages of a period to be called Iron Age in Anatolia. The information to be obtained through the examination of the ceramics is very important in understanding the dynamics of this period when the Bronze Age is experiencing a completely different cultural process. With this work done in this context, it is aimed to contribute to the Iron Age of Central Anatolia, which still has many unknowns. İn this study, ceramics showing Iron Age characteristics were evaluated according to their phases and evaluated during their period. Comparisons made through similar examples in sites with reliable stratigraphy have led to understanding interregional interactions and relations. In addition, the comparisons have been decisive in determining the chronological frame of the ceramics and in particular understanding of the Ceramic tradition of the Early Iron Age (EIA) in the settlement, which is suggested for Central Anatolia.

GİRİŞ

2016 yılının Haziran ayı içerisinde, Karaman ve Mut İlleri Yüzey Araştırmaları projesi kapsamından gerçekleştirilen çalışmalar sırasında, Karaman ili Ayrancı ilçesine bağlı Kavuklar Köyü'nün, yaklaşık 2,5 km kuzeybatındaki Gövezli Tepesi olarak bilinen höyük (Res. 2), gerek ebatları gerekse Demir Çağı'na ait zengin çanak çömlek buluntularıyla dikkati çekmiştir. Yaklaşık olarak 450x370 m. ölçülerindeki höyük, birkaç tepeden oluşan yayvan bir görünüme sahiptir (Res. 1). Karadağ'ın 43 km kuzeydoğusunda kalan yerleşim, verimli bir ova üzerinde, İç Anadolu'yu Kilikya'ya bağlayan önemli yolların kavşak noktasında yer almaktadır.

Höyük ilk kez 1987 yılında S. Güneri'nin bölgede gerçekleştirdiği yüzey araştırmaları sırasında tespit edilmiştir[1]. Güneri, höyükten toplanan seramikler yoluyla yerleşimin hem MÖ II. Bin hem de I. Bin yılda iskâna sahne olduğunu ortaya koymuştur[2]. Nitekim höyük üzerindeki araştırmalarımız sırasında ele geçen Tunç Çağlar'a ait boyalı ve boyasız seramiklerin[3] varlığı, S. Güneri'yi destekleyen önemli bulgulardır (Res. 3). Diğer yandan asıl çalışma konumuzu oluşturan Demir Çağı'na ait seramiklerin sayıca çokluğu ve her bir evreyi temsil eden seramiklerin varlığı, höyüğün MÖ I. Bin'de önemli bir merkez olabileceğini düşündürmektedir.

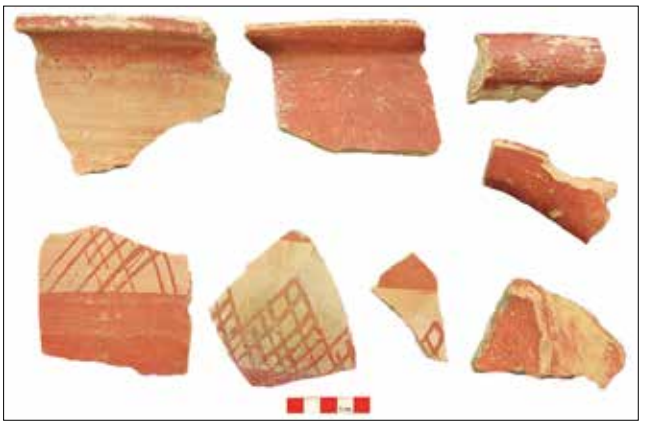
Höyük üzerinde yapılan incelemelerde Demir Çağı'na özgü toplam 300 parça seramik ele geçmiştir. Ancak, benzer form, hamur ve dönem özelliği gösteren seramiklerin sayıca fazlalığı, yalnızca 138 parça seramiğin değerlendirmeye alınmasını mümkün kılmıştır. Yapılan incelemelerde seramiklerin %97'sinin çark, %3'ünün ise el yapımı olduğu gözlenmiştir. Çoğunluğunu orta ve ince nitelikli mallar oluşturmakla birlikte kaba nitelikli mallarda mevcuttur[4]. Hemen hemen tüm seramikler kum, taşçık, kireç ve ince bitki katkılıdır. Ancak az sayıda örnekte şamot ve kuvarsa rastlanmaktadır. Seramiklerin fırınlanma atmosferlerinde iki tekniğin ağırlıkta olduğu gözlenmektedir. İlki, pişirme esnasında fırına yeterli oksijen girişinin sağlanarak, kil içerisindeki karbon minerallerinin tümüyle yanması sonucu hamur kesitinde düzenli renklenmenin görüldüğü "Oksidayon/ Yükseltme"[5], diğeri ise yeterli oksijen girişine rağmen, kil içerisindeki organik maddelerin fırınlama esnasında tamamen çıkmaması ve bu nedenle kesitte gri öz

Resim 1: Gövezli Tepesi Höyük Genel Görüntü / *General Image of Gövezli Tepesi Mound*

Resim 2: Gövezli Tepesi Höyük Uydu Görüntüsü / *Satellite View of Gövezli Tepesi Mound (Google Earth)*

Resim 3: Gövezli Tepesi Höyük'ten Ele Geçen Tunç Çağı Seramikleri / The Bronze Age Potteries from Gövezli Tepesi Mound

oluşumun izlendiği "Tamamlanmamış Oksidasyon" olarak isimlendirilen tekniktir[6]. Redüksiyonlu/ İndirgenmiş[7] ortamda fırınlanmış gri mallar ise sadece üç örnekle temsil edilmektedir (Lev. 9/ e, i; Lev. 11/i).

[1] Güneri 1989:103.

[2] Güneri 1989:103, Res. 38.

[3] Benzer örnekler için bkz: Fischer 1963: Taf. 16/177-181, Taf. 18/158, Taf. 23/260-263; Taf. 114/995.

[4] Mal gruplarını belirleyici faktörler konusunda detaylı bilgi için bkz: Ergürer 2016a: 102-110.

[5] Rye 1981: 25; Ökse 2012: 42.

[6] Rice 1987: 345.

[7] Fırına yeterli oksijen girişi sağlanamadığı için kildeki karbon mineralleri tümüyle yanmadan kalmakta ve oksijen hamurun iç kısımlarına kadar ulaşamayarak seramiğin rengini kırmızı yerine gri veya siyaha dönüştürmektedir. Bu işlem ise "redüksiyon (indirgeme)" olarak isimlendirilmektedir. Shepard 1985: 216.

ERKEN DEMİR ÇAĞ (EDÇ) SERAMİKLERİ

Bilindiği gibi, Anadolu'da Hitit İmparatorluğu'nun MÖ 1200 dolaylarında yıkılışı Tunç Çağı'n sonlanmasına ve Demir Çağı olarak isimlendirilecek yeni bir kültürel sürecin başlamasına neden olmuştur. Sosyal ve politik bir reformun yaşandığı bu dönemin izleri Orta Anadolu Bölgesi'nde Gordion, Boğazköy, Kaman Kalehöyük, Porsuk ve Çadır Höyük gibi Demir Çağ merkezlerinde, yıllardır süregelen sistematik kazılardan elde edilen bulgulardan anlaşılabilmektedir[8]. Özellikle yerleşimlerin materyal kültürüne ait buluntular, bölgenin Demir Çağı'ndaki kültürel oluşumu ve etkileşim alanını görmemize olanak sağlamaktadır. Bu nedenle yukarıda bahsi geçen güvenilir stratigrafi ve mimariye sahip anahtar yerleşimler, çalışma konumuzu oluşturan yüzeyden toplanmış Demir Çağı seramiklerinin değerlendirmesi ve dönemlerinin tespitinde oldukça önem arz etmektedir.

Değerlendirilmeye alınan Demir Çağı seramikleri arasında EDÇ dönem özelliği gösteren toplam 8 parça seramik bulunmaktadır (Lev. 1). Oldukça az örnekle temsil edilen söz konusu dönem seramiğinde hem el (Lev. 1/ a-d) hem de çark yapımı (Lev. 1/ e-h) örnekler mevcuttur. Her iki teknikte üretilmiş kaplarda, katkı boyutu 1-2 mm arasında değişmekte ve orta nitelikli mal özelliği sergilemektedir. Bu dönem el yapımı seramiklerin tümünde yüzey uygulamasında perdah göze çarparken, çark üretimi kapların çoğunlukla düzgünleştirilmiş (smoothed)[9] yüzeyli oldukları anlaşılmaktadır.

El yapımı EDÇ seramikleri içerisinde çanaklar (Lev. 1/ a-b), sığ çanak/tabak (Lev. 1/ c) ve çömlek türü (Lev. 1/ d) kaplar yer almaktadır. Çanaklarda iki farklı form tipi ile karşılaşılmaktadır. Bunlardan ilki, dışa düz çekilerek kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve keskin gövdeli (Lev. 1/ a), diğeri ise yarı küresel gövdeli, hafif dışa çekilmiş ağız kenarı, içe eğik kalınlaştırılmış formlardır (Lev. 1/ b). Sığ çanak/tabak formu sivriltilmiş, dik üçgen ağız kenarlı yapılmışken (Lev. 1/c), çömlek türü kap hafif dışa çekik, basit ağız kenarlıdır (Lev. 1/d). Söz konu tüm bu kapların gerek form gerekse hamur özellikleri açısından en yakın benzerlerini Boğazköy Büyükkaya EDÇ erken (MÖ 1180-1125) ve geç evre (MÖ 1050-900) seramiklerinde görmek mümkündür[10].

Gövezli Tepesi'nde ele geçen çark yapımı EDÇ seramiklerinde ise "S" profilli omurgalı çanaklar (Lev. 1/e-g) açık formlu kapların tek tipini oluşturmaktadır. Geç Tunç Çağ'da oldukça sevilen ve çok sayıda üretilen bu tür çanaklarda genellikle ağız iç veya dış kısmına uygulanan kırmızı boya ve/veya yüzeyde perdah uygulaması yaygındır[11]. Öte yandan Lev. 1/e-g örneklerine bakıldığında yüzeyin sadece düzgünleştirilerek (smoothed) bırakıldığı herhangi bir astar veya perdah izne rastlanmadığı görülmektedir. Bu yönüyle Lev. 1/e-g örneklerinin Kaman Kale Höyük IId1-3 (MÖ 1200-800)[12] ve Porsuk IV (MÖ 1100-850)[13] tabakaları ile paralellik gösterdiği anlaşılmaktadır. Höyük'ten sınırlı sayıda EDÇ seramiği ele geçmesine rağmen, yukarıdaki karşılaştırmalar sonucu elde edilen veriler, seramik geleneğinin bu dönemde hem Kızılırmak'ın doğu kesimi, hem de güneyi ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

ORTA DEMİR ÇAĞ (ODÇ) SERAMİKLERİ

Çalışma kapsamına alınan toplamda 138 parça seramik üzerinde yapılan incelemeler, bu seramiklerden 57'sinin ODÇ dönem özelliği yansıttığını göstermektedir. Hem boyalı hem de boyasız örneklerin bulunduğu bu döneme özgü seramikler, tamamen çark yapımıdır. Yüzeyde astar ve perdah uygulamasının yanı sıra düzgünleştirilmiş (smoothed) yüzeyli seramiklerde mevcuttur. Hamur ve yüzey renkleri ağırlıklı olarak 10YR 8/4 ve 10YR 7/4 arasında değişen devetüyü/bej tonlardadır. Boya bezeme stili Orta Anadolu ODÇ seramiğine özgü olup tek renkli, mat kahverenginin tonlarında (7.5YR 4/2, 5/2, 6/4) yapılmıştır. Ancak az sayıda örnekte siyah (10YR 2/1) ve gri (5YR 7/1) boyama ile de karşılaşılmaktadır.

Bezeme repertuarında paralel şeritler (Lev. 2/b; Lev. 4/ı; Lev. 6/h, ı), façetalar (Lev. 2/h; Lev. 4/c; Lev. 6/i), ikili fistolar (Lev. 2/d, f; Lev. 3/a, b, f, g; Lev. 4/b), iç içe konsantrik daire (Lev. 2/c; Lev. 8/b, c), ağ tarama (Lev. 6/d) ve "X" dikkati çeken başlıca motif türleridir(Lev. 8/e). Özellikle ikili fisto ve façeta türü motiflerin, çanakların sadece dudak üzerlerinin süslenmesinde tercih edildiği görülmektedir. Paralel şeritlerden oluşan çizgisel motifler ise daha çok çanakların dış yüzey süslemesinde kullanılmıştır (Lev. 4/ı)

Höyük 'ten ele geçen ODÇ seramiklerinde açık formları çanaklar (Lev. 2-5; Lev. 6/a-b) ve fincan/bardak (Lev. 6/c-d) türü kaplar oluştururken, kapalı formları ise çömlek (Lev. 6/e-ı), krater (Lev. 7/a-g) ve pitos türü depolama kapları (Lev. 8/a) oluşturmaktadır.

[8] Kealhofer/Grave 211:418-442.

[9] Çömlek ustasının seramik yüzeyinde oluşan pürüzleri gidermek amacıyla, kap hala nemli iken yüzeyini ıslak elle hızlı bir şekilde düzgünleştirmesi işlemidir. Islak sıvazlama olarakta bilinmektedir. Bu seramiklerin yüzey uygulamalarında karşılaşılan en basit yöntemdir Hulthén 1974: 26; Ökse 1999: 26/331; Ökse 2012: 55.

[10] Referanslar için kataloğa bkz.

[11] Fischer 1963:Taf. 112; Müller-Karpe 1988: S 10b/9, 10, 12; Dupre 1983: Pl. 16-19: Matsumura 2005: Taf. 5.

[12] Matsumura 2005: Taf. 74/KL94-M58, KL93-M121, KL94-M96, KL90-M54; KL94-M98.

[13] Dupré 1983: Pl. 44/4, 7, 6 .

Gövezli Tepesi ODÇ dönemi çanakları ağız işlenişleri bakımından kalınlaştırılmış ağızlılar (Lev. 2-3, Lev. 4/a), dışa çekik ağızlılar (Lev. 4/b-ı; Lev. 5/a-c), "S" profilli (Lev. 5/d-i) ve kapak yuvalılar (Lev. 6/a-b) olmak üzere 4 gruba ayrılmaktadır. Ancak bunlardan ilk grubu oluşturan kalınlaştırılmış ağızlı çanakların ağız işlenişlerindeki farklılıklarına göre değişik alt tipler de bulunmaktadır. Bu alt tiplerden ilki basit ağız kenarı, hafif içe yuvarlatılarak kalınlaştırılmış, yarı küresel gövdeli çanaklardır (Lev. 2/a-b). Bir örneğinde ağız kenarının dış kısmına mat koyu kahve renkte boya bezeme uygulanmıştır (Lev. 2/b). ODÇ'nin erken evresine ait olabileceğini düşündüğümüz bu tip çanaklar başta Alişar'ın Post-Hitit tabakası (MÖ I. Bin)[14] olmak üzere Kaman Kalehöyük IIc2-3 (MÖ 900-700)[15] ve Porsuk III (MÖ 8. yüzyıl ortaları)[16] tabakalarından bilinmektedir.

Tek bir örnekle temsil edilen bir başka alt tipte ise ağız yatay bir şekilde içe çekilerek kalınlaştırılmıştır (Lev. 2/c). Devetüyü bej renkli ve astarlı olan kabın ağız üzeri, kahve renkte iç içe konsantrik daire dizileriyle bezenmiştir. Söz konusu boya bezeme stili ve motif türü, Orta Anadolu Bölgesi ODÇ seramikleri için karakteristik olup benzer form ve bezeme özelliği gösteren örneklerini Kültepe Karahöyük II. yapı katının eski safha seramiğinde[17] ve yine Porsuk III[18] tabakalarında görmek mümkündür. Bu form tipi her iki yerleşimde MÖ 8.yüzyıla tarihlendirilmektedir. Aynı şekilde dışa yuvarlatılarak kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanakların (Lev. 2/d-f) hem boyalı hem de boyasız, benzer form ve mal özelliği taşıyan paralelleri, özellikle Porsuk III[19] tabakasında yaygındır. Ancak Kültepe[20] ve Çadır Hüyük'ün[21] ODÇ'ye tarihlendirilen MÖ 9-8. yüzyıl seramikleri içerisinde de benzer formlar görülmektedir.

Ağız kenarı hafif içe çekilerek dışa eğimli kalınlaştırılmış, yarı küresel gövdeli çanaklar (Lev. 2/g-ı; Lev. 3/a-h) höyükten ele geçen en baskın form tipinden biridir. Büyük çoğunluğunda yüzey düzgünleştirilerek (smoothed) bırakılmış, zaman zaman astar ve perdahta uygulanmıştır[22]. Yine ikili fisto dizisi (Lev. 3/b, f, g) veya bu fistoların içi taralı biçimleri (Lev. 3/a) bu çanaklarda en sık karşılaşılan motif türleridir. H. Bahar'ın Konya çevresinde gerçekleştirdiği yüzey araştırmaları sırasında da tespit ettiği bu tip çanaklar[23] ODÇ'de Alişar IV[24], Kültepe Karahöyük II. yapı katı[25], Elbistan Karahöyük Post-Hitit tabakası[26], Kaman Kalehöyük IIc2-3[27], Posuk III[28] ve Oymaağaç[29] gibi birçok yerleşimde görülmektedir.

Höyükte ele geçen dışa çekik ağız kenarlı çanaklar, yine Orta ve Kuzey Orta Anadolu Demir Çağı için karakteristik olan bir başka form tipidir (Lev. 4/b-ı; Lev. 5/a-c). EDÇ'den GDÇ'ye kadar Demir Çağı'n her evresinde üretim görmüş bu tür çanaklar, özellikle ODÇ başlarıyla artış göstermektedir. Hemen hemen tümü astarlı ve perdahlıdır. Genellikle yarı küresel gövdeli olup küresel gövdeli yapılmış örnekleri de mevcuttur (Lev. 5/b-c). Ağız üzerlerinin façetalar (Lev. 4/c, g) veya façetalarla birlikte kombine edilmiş ikili fistolarla (Lev. 4/b) süslendiği bu tip çanaklarda, kabın dış yüzeyine yapılmış boya bezeme uygulaması da söz konusudur (Lev. 4/ı). Bu çanakların gerek boya bezeme üslubu gerekse form ve mal özellikleri açısından birer bir örnekleri özellikle Porsuk'un MÖ 8. yüzyıl ortalarına verilen III tabakasından bilinmektedir. Ayrıca Kaman Kalehöyük, Alişar, Boğazköy Büyükkaya, Çadır Höyük, Niğde Kınık Höyük ve Kültepe gibi yerleşimlerin ODÇ'ye tarihlendirilen seramikleri içerisinde de benzer formlu çanaklar yaygın olarak görülmektedir[30].

Demir Çağı'n sevilen bir başka formu "S" profilli çanaklar Gövezli Tepesi Höyük'te de bulunmuştur (Lev. 5/d-i). Bu tip çanaklar Kaman Kalehöyük'ün EDÇ tabakasından (IId1-3) itibaren görülmeye başlamasına rağmen[31], özellikle ODÇ dönemiyle birlikte yaygınlaştığı bilinmektedir. Gövezli Tepesi örnekleri üzerinde yaptığımız incelemeler form, mal ve bezeme özellikleri açısından ODÇ karakteri yansıtmakta olup, çok sayıda benzerine Kızılırmak'ın doğusunda Alişar, Boğazköy, Çadır Höyük ve Oymaağaç, güneyinde ise Kaman Kalehöyük, Porsuk, Kültepe ve Kınık Höyük gibi yerleşimlerin ODÇ tabakalarında rastlanmaktadır[32].

Bu dönem içerisinde kapak yuvalı çanaklar az da olsa bulunmaktadır (Lev. 6/a-b). Höyükte boya bezemeli ve boyasız iki farklı örneği bulunmuş bu tip çanaklar ODÇ'ye özgü olup çok sayıda benzeri Porsuk III tabakasında görülmektedir[33]. Ayrıca Oymaağaç ODÇ tabakası (MÖ

[14] Von der Osten 1937a: Fig. 432/38.
[15] Matsumura 2005: Taf. 109/KL89-M77.
[16] Dupré 1983: Pl. 60/1.
[17] Özgüç 1953: Res. 5.
[18] Dupré 1983:61/26.
[19] Dupré 1983: Pl. 63/27; Pl. 66/48, 50; Pl. 67/70.
[20] Özgüç 1971: 14, Fig. 8-9.
[21] Genz 2001: Fig. 2/4.
[22] Her bir seramiğin yüzey, hamur ve katkı türleri için kataloğa bkz.
[23] Bahar 1999: Lev. XL/1-3, 22.
[24] Von der Osten 1937a: Fig. 432/32, 47-48.
[25] Özgüç 1953: Res. 3.
[26] Özgüç/Özgüç 1949: Lev. XXXIV/2.
[27] Matsumura 2005: Taf. 113/KL89-M219, KL87-3607, KL87-3608.
[28] Dupré 1983: Pl. 64/39, 41, 50.
[29] Yılmaz 2015: Lev. 21/1.
[30] Bu tip çanakların boyalı ve boyasız benzer örnekleri için katalogdaki karşılaştırmalar kısmına bkz.
[31] Matsumura 2005: Taf. 75.
[32] "S"profilli çanakların her bir benzeri için katalogdaki karşılaştırma kısmına bkz.
[33] Dupré 1983: Pl. 75-76.

900-600/550)[34] ve M. Omura tarafından Yassıhöyük'te (Kırşehir)[35] gerçekleştirilen yüzey araştırmasında benzer formlar ele geçmiştir.

Dönemin açık formları arasında yer alan fincan veya bardak olarak nitelendirilebilecek kaplar sadece iki adettir (Lev. 6/c-d). Bunlardan Lev. 6/c ince, Lev. 6/d ise orta mal özelliği sergilemektedir. Lev. 6/d örneğinde, boyunda dikey zikzak dizileri, gövdede ise ağ taralı panel ve paralel dalga motif arasında nokta dizilerinden oluşan bezeme dikkati çekmektedir. Bezeme mat siyah boya ile yapılmıştır. Matsumura'nın Kaman Kalehöyük IIc2-3 (MÖ 900-700) tabakasına özgü olduğunu belirttiği[36] bu tip kaplar sıvı gıdaların tüketiminde kullanılmış olmalıdır. Çok sayıda boyalı ve boyasız paralel örnekleri başta Kaman-Kalehöyük IIc2-3 (MÖ 900-700)[37] olmak üzere Porsuk III (MÖ 8.yüzyıl ortaları)[38] ve Alişar Post-Hitit tabakasında (MÖ I. Bin)[39] görülmektedir.

Gövezli Tepesi kapalı formlarına bakıldığında çömleklerin hem boyunsuz (Lev. 6/e-g) hem de boyunlu (Lev. 6/h-ı) tipleri ile karşılaşılmaktadır. Yüzeylerinde fırınlama veya kullanım amacından kaynaklı alacalanma gözlenen boyunsuz çömleklerde, üç farklı ağız tipi ile karşılaşılmaktadır. Bunlardan birincisi içe yatık gövdeli, dışa yuvarlatılarak kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. 6/e), ikincisi ise basit dik ağız kenarlı çömleklerdir (Lev. 6/f). Her iki çömlek tipinde yüzey düzgünleştirilmiş (smoothed) ve üzerine yer yer perdah uygulanmıştır. Pişirme kapları olarak işlev gördüğünü düşündüğümüz bu çömleklerin üçüncü tipi ise basit dışa çekik ağız kenarlıdır (Lev. 6/g). Her üç tipin gerek form gerekse mal özellikleri açısından benzerlerini hem Kaman-Kale Höyük IIc2-3[40] hem de Porsuk III[41] tabakasında görmek mümkündür.

Çömleklerin boyunlu biçimleri sadece iki örnekle temsil edilmektedir (Lev. 6/h-ı). Bunlardan Lev. 6/h, dışa çekik ağız kenarlı olup devetüyü bej renkli hamur üzerine gri (5YR 7/1) renkte boyanmıştır. 4 sıra paralel şerit ve bunların hemen altında üçgen olması muhtemel geometrik motiflerle süslenen bu tür çömleklerin gerek form gerekse mal ve bezeme stili açısından çok yakın benzeri Niğde Kınık Höyük'ün EDÇ sonu-ODÇ başlarına verilen tabaka V (MÖ 11-9)[42] seramiklerde görülmektedir. Diğer yandan ağız üzerinin façeta ve boyun kısmının yine ince paralel şeritlerle dekore edildiği Lev. 6/ı örneği ise dışa çekilerek kıvrılmış ağız yapısıyla oldukça ilginçtir. Yayınlarda benzer bir örneği bulunamayan bu çömlek türünü tarihlemek oldukça zor olsa da, devetüyü/bej tonlarında hamur ve yüzey rengi, ayrıca mat kahve renkteki (7.5YR 4/2) bezemesi, EDÇ sonu-ODÇ başlarına ait olabileceğini düşündürtmektedir.

Yüzey araştırmasında höyükten toplanan seramikler arasında bu döneme ait krater türü kapalı formlarda bulunmuştur (Lev. 7/a-g). Tümü kapak yuvalı olan bu kraterlerin sadece ikisinde boya bezeme ile karşılaşılmıştır (Lev. 7/c-d). Orta nitelikte mal özelliği yansıtan söz konusu kraterlerin ağız işleniş biçimine göre 7 farklı tipi bulunmaktadır[43]. Özellikle bunlar içerisinde Lev. 7/d-g, Orta-Kuzey Orta Anadolu ODÇ seramiklerinde en sık karşılaşılan krater form tipleri olup, Boğazköy'den Gordion'a (yıkım tabakası), Alişar'dan Kültepe ve Maşat Höyük'e kadar pek çok yerleşimin ODÇ tabakalarında görülebilmektedir[44].

Bu döneme verilebilecek pitos türü depolama kapları tek bir parçadan ibarettir (Lev. 8/a). Kaba nitelikli, kuvarts, kireç ve taşçık katkılıdır. Dışa yuvarlatılarak çekilmiş ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı bu örneğin ağızdan gövdeye geçiş kısmında ince bir kabartma şerit bulunmaktadır. Benzer form ve mal özelliğine sahip paraleli Kınık Höyük EDÇ sonu-ODÇ başlarına verilen tabaka V (MÖ 11-9.yüzyıl)[45] ve Kaman Kalehöyük IIc2-3 (MÖ 900-700)[46] tabakasından bilinmektedir.

Az sayıda ele geçen boya bezemeli, profil vermeyen seramik parçalar ise iç içe konsatrik daireler (Lev. 8/b-c), dalgalı hat (Lev. 8/d) ve "X" motifleri (Lev. 80/e) ile süslenmiştir. Tamamı devetüyü üzerine mat kahve renkte yapılmışlardır. İç içe konsantrik daire bezemeli Lev. 8/b-c'deki seramiklerin çok sayıda benzer örneği Alişar IV'ten[47] bilinmektedir. Öte yandan Lev. 8/e'nin paralellerini ise Gordion yıkım tabakasında (MÖ 800)[48] görmek mümkündür.

[34] Yılmaz 2015: Lev. 2/1.
[35] Omura 2008: Fig. 28/3.
[36] Matsumura 2005: 504.
[37] Matsumura 2005: Taf. 144.
[38] Dupré 1983: Pl. 81/ 154-162.
[39] Von der Osten 1937a: Fig. 408/d 701, Fig. 441/5 .
[40] Matsumura 2005: Taf. 128/KL89-M72, Taf. 129/KL89-M277.
[41] Dupré 1983: Pl. 86/204, 206, 207, 216.
[42] Ergürer 2016a: Lev. 59/564.
[43] Ağız tipleri için Lev. 7'ye bkz.
[44] Her bir kraterin benzerleri katalogdaki karşılaştırma kısmında yer aldığı için burada tekrar edilmemiştir.
[45] Ergürer 2016a: Lev. 57/541-544.
[46] Matsumura 2005: Taf. 124/KL89-M140.
[47] Von der Osten 1937a: Fig. 464/1, 3.
[48] Sams 1994: Fig. 24/638.

GEÇ DEMİR ÇAĞ (GDÇ) SERAMİKLERİ

Orta Anadolu Demir Çağı kronolojik dizininde kabaca MÖ 7-4 yüzyıl aralığı Geç Demir Çağ olarak isimlendirilmektedir[49]. Gövezli Tepesi Demir Çağ seramikleri içerisinde bu dönem özelliği taşıyan toplam 73 parça seramik bulunmaktadır. Çoğunluğu astarlı ve perdahlı olan seramikler çark yapımıdır. Kaba mallar (katkı boyutu 2-3mm) az olmakla birlikte ince (0.5 mm) ve orta mallar (1-2 mm) ağırlıktadır. Hamur renkleri devetüyü bejden (10YR 8/4) açık kırmızıya (2.5YR 7/8) çeşitlilik göstermektedir. Kırmızı boya bezemenin hakim olduğu bu dönem seramiklerinde, özellikle GDÇ için karakteristik olduğunu bildiğimiz "Red Banded Wares/ Kırmızı Bandlı Kaplar" yoğunluktadır[50]. Bunların yanı sıra iki (Lev. 9/f; Lev. 13/h: Lev. 14/c; Lev. 16/c-ı) ve çok renkli boyanmış seramikler de bulunmaktadır (Lev. 9/ı; Lev. 16/i-j).

Bu dönemde karşılaşılan açık form gruplarından ilkini sığ çanak veya tabak olarak tanımlanan kaplar oluşturmaktadır (Lev. 9). Höyükte, özellikle GDÇ dönemi ile artış gösterdiği anlaşılan bu kaplarda, 3 farklı ağız işlenişiyle karşılaşılmaktadır. Bunlar basit ağız kenarlı (Lev. 9/a-f), dışa çekik ağız kenarlı (Lev. 9/g-ı) ve içe çekik ağız kenarlı (Lev. 9/i) tabaklardır. Basit ağız kenarlı tabaklar yayvan (Lev. 9/a-b) veya yarı küresel gövdeli (Lev. 9/c-f) olup ağız çapları 16 ile 20 cm arasında değişmektedir. Parlak kırmızı boya bezemenin ağırlıkta olduğu bu tip tabaklarda, kırmızı ve siyahın bir arada kullanıldığı iki renkli boyama da görülmektedir (Lev. 9/f). Sams[51], Anadolu'da iki renkli (bichrome) boyama geleneğinin MÖ 7. yüzyıl sonu 6. yüzyıl başlarına özgü olduğunu düşünmektedir[52]. GDÇ'nin erken evresiyle birlikte kendini göstermeye başlayan bu bezeme stilinin, çömlekçi ustası tarafından dönemin sonlarına değin üretildiği anlaşılmaktadır. Bu tabakların tek renk, kırmızı bant motifle dekore edilmiş benzer örnekleri Gordion Geç Akamenid evre (MÖ 4. yüzyıl)[53], Kaman Kalehöyük IIa3-5 tabakası (MÖ 580-330)[54], Akalan[55] ve Oymaağaç'ta[56] görülebilmektedir. Bununla birlikte iki renkli ince paralel çizgilerle süslenmiş Lev. 9/f'nin, hem form hemde boya bezeme üslubu açısından çok sayıda benzerine Alacahöyük[57], Kerkenes[58], Boğazköy Büyükkale I (MÖ 7-5. yüzyıl)[59], Kaman Kalehöyük (IIa3-5 MÖ 580-330)[60], Kınık Höyük (tabaka III MÖ 6-4. yüzyıl)[61] ve Seyitömer GDÇ erken evre (MÖ 7-6. yüzyıl)[62] seramiklerinde rastlanmaktadır.

Basit ağızlı çanaklar içerisinde bir adet gri seramikte bulunmaktadır (Lev. 9/e). Redüksiyonlu ortamda fırınlanmış bu örneğimiz, ince mal özelliği sergilemektedir. Yüzeyi astarlı ve perdahlıdır. Matsumura bu tür malların Kaman Kalehöyük'te IIa6-IIc1 tabakası (MÖ 600-580) yani ODÇ sonu GDÇ başlarıyla artış gösterdiğini düşünmektedir[63]. Nitekim Niğde Kınık Höyük'te aynı form ve mal özelliği gösteren seramiklerin yine ODÇ sonu-GDÇ başlarına verilen tabaka IV'te (MÖ 8-6. yüzyıl) ele geçmesi Matsumura'nın görüşünü destekler niteliktedir[64]. Benzer formlu gri seramikler başta Gordion YHSS 5 (MÖ 700-550)[65] olmak üzere, Boğazköy Büyükkale I (MÖ 7-5. yüzyıl)[66], Alişar V (MÖ I. Binin ikinci yarısı)[67], Kuşaklı evre VI-VII (600-500)[68], Pazarlı[69], Tavium[70], Seyitömer (MÖ 7-6. yüzyıl)[71], Topaklı[72], Oymaağaç (MÖ 600/550-330)[73], Kaman Kalehöyük IIa6-IIc1 (MÖ 600- 580) ve IIa3-5 (MÖ 580-330)[74] tabakalarından bilinmektedir.

Sığ çanak veya tabakların dışa çekik ağız kenarlı örnekleri ise 3 örnekle temsil edilmektedir. Bunlardan Lev. 9/g, dışa hafif çapraz çekik ağızlı, ağız iç ve dış kısmına uygulanan kırmızı band motif ile dikkati çekerken, Lev. 9/h-ı örneğinde ağız dışa düz çekiktir. Özellikle bunlar içerisinde Lev. 9/ı, ağız tablası üzerindeki özenli işçiliği ile göze çarpmaktadır. Ağız üzerinde bir delik benzeri boşluk bulunan tabak, çok renkli (polichrome) boyanmıştır. Bezeme açık renkli bir zemin üzerine 10YR 2/1 siyah ve 2.5YR 4/6 kırmızı renk kullanılarak oluşturulmuştur. GDÇ için karakteristik olan bu tip boyalı

[49] Genz, Geç Demir Çağı'n başlangıcı olarak MÖ 8.yüzyıl sonu 7. yüzyıl başları önermektedir. Genz 2011: 349.
[50] Kealhofer/Grave 2011: 421.
[51] Sams 1978: 228.
[52] Bu konudaki diğer görüşler için bkz: Ergürer 2016b: 132.
[53] Toteva 2007: Pl. 2/15.
[54] Matsumura 2005: Taf. 192/ KL87-3291, Taf. 200/KL87-3326.
[55] Cummer 1976: 32, Abb.1/8.
[56] Yılmaz 2015: Lev. 15/1.
[57] Koşay/Akok 1966: Lev. 75.
[58] Summers/Karol/Summers 1995: 48, Fig. 4/5.
[59] Bossert 2000: Taf. 74/857.
[60] Matsumura 2005: Taf. 201/KL87-3257, KL87-3301.
[61] Ergürer 2016a: Lev. 26/224.
[62] Çakalgöz 2011: Lev. 9/2, 6, 7.
[63] Matsmura 2005: 224.
[64] Ergürer 2016a: Lev. 1/12.
[65] Henrickson 1993:133 Fig. 14, 135 Fig. 16/8-9.
[66] Bossert 2000: Taf. 69/777, Taf. 71/810-814, Taf. 73/837, 840.
[67] Von der Osten 1937b: Fig. 57/6-7.
[68] Powroznik 2010: Taf. 16/20, 23, 25, Taf. 17/14, Taf. 20/15-21.
[69] Koşay 1941: Lev. XV/6230.
[70] Gerber 2005: Fig. 10.
[71] Çakalgöz 2011: Foto 34/b.
[72] Polacco 1974: Res. 20.
[73] Yılmaz 2015: Levha 4/6.
[74] Matsumura 2005: Taf. 151/KL87-3131, KL88-1454, Taf. 152/ KL87-3170, KL87-3262, KL88-1276, Taf. 159/KL87-3205 (IIa6-IIcI), Taf. 201/KL86-1271 (IIa3-5).

tabaklara Alaca Höyük[75], Eskiyapar[76] ve Tavium'da[77] rastlamak mümkündür. Ayrıca Boğazköy Büyükkale I'de[78] ağız üzerinde delik benzeri açıklık bulunan ve olasılıkla tutamak işlevi sağlayan, örneğimizle benzer tabaklar da bulunmaktadır.

Yine bir başka gri mal özelliği gösteren sığ çanak/ tabak formu ise içe çekik basit ağız kenarlı ve yuvarlak keskin gövdelidir (Lev. 9/i). Düzgünleştirilmiş yüzeyli ve yer yer sert açkı perdahlı bu örnek, memecik biçimli bir tutamağa sahiptir. Bu tabağın birebir paraleli ise Seyitömer'in MÖ 7-5. yüzyıla ait GDÇ seramikleri içerisinde görülebilmektedir[79].

Gövezli Tepesi'nde GDÇ'ye ait açık formların bir diğer grubunu çanaklar oluşturmaktadır. Çanakların ağız işlenişlerindeki farklılıklara göre 6 tipi bulunmaktadır. Bunlar, basit dik ağız kenarlı (Lev. 10/a-b), kalınlaştırılmış ağızlı (Lev. 10/c-f), dışa çekik ağızlı (Lev. 10/g-h; Lev. 11/a-c), "S" profilli (Lev. 11/d-g), içe çekik ağızlı (Lev. 11/h-k) ve omurgalı biçimlerdir (Lev. 12/a-c). Dik basit ağız kenarlı çanaklar ile (Lev. 10/a-b) içe yuvarlatılarak kalınlaştırılmış ağız kenarlılar (Lev. 10/c-d) aynı hamur rengi ve boya bezeme stiline sahiptir. Astarlı ve perdahlı olan bu çanak tipleri, özellikle Gordion Geç Akamenid evre (MÖ 4. yüzyıl)[80] ve Kaman Kalehöyük IIa3-5 tabakasında görülmektedir[81].

GDÇ özelliği yansıtan "S" profilli çanaklar, düzgünleştirilmiş yüzeyli olup yuvarlatılmış basit ağızlı (Lev. 11/d) ve inceltilmiş ağızlı (Lev. 11/e) olmak üzere iki farklı biçimde yapılmıştır. Bu tip çanaklar özellikle Kuşaklı evre VI-VII' de (MÖ 600-500) oldukça yaygındır[82]. Diğer yandan "S" profilli çanaklar arasında "Akhaimenid Kâseler" olarak adlandırılan, dışa çapraz çekik ağızlı seramikler de yer almaktadır (Lev. 11/f-g). Ağız içi ve dış kısmının kırmızı band motifle süslendiği bu çanaklar, Akhaimenid etkili yerel üretimler olup benzer örneklerini Gordion Geç Akhaimenid evre[83], Seyitömer III. tabaka[84], Alişar V[85], Pazarlı[86], Oluz Höyük 2B mimari tabaka[87], Ovaören[88] ve Oymaağaç[89] GDÇ tabakalarında görmek mümkündür.

Bu dönemin formları içerisinde yer alan içe çekik ağız kenarlı çanaklar (Lev. 11/h-k) ince nitelikli olup, Lev. 11/h örneği redüksiyonlu ortamda fırınlanmış gri mal özelliği sergilemektedir. Yüzeyi 10YR 2/1 renkte siyah astarlı ve parlak perdahlı bu çanak küresel gövdelidir. Özellikle GDÇ başlarında Kaman Kalehöyük IIa6-IIc1 tabakasında[90] karşılaşılan bu tür benzer mal ve form özelliği taşıyan çanaklara, Boğazköy Büyükkale Ib-Ia[91] ve Hüseyinli[92] gibi yerleşmelerde rastlanmaktadır. Öte yandan oksidasyon ortamda fırınlanmış Lev. 11/ı-k' daki örnekler ise Kızılırmak'ın batısında Gordion'dan, doğusunda Boğazköy Kuzeybatı Yamaç, Kuşaklı, Kerkenes, Alaca Höyük, Pazarlı, Ladik/ Köyiçi Tepesi, Asarağaç Kalesi ve Oymaağaç gibi çok sayıda yerleşimin GDÇ seramiklerinden bilinmektedir[93].

Höyükte GDÇ dönem özelliği gösteren omurgalı çanaklar sayıca azdır. Üç farklı ağız işlenişine sahip çanaklardan Lev. 12/ a, dik, yuvarlatılarak kalınlaştırışmış ağızlı, Lev. 12/b dışa açılan düz basit ağızlı, Lev. 12/c ise dışa ve içe düz çekilerek kalınlaştırılmış ağız kenarlıdır. Söz konusu omurgalı çanakların benzer örnekleri Gordion Geç Akamenid evre[94], Boğazköy Büyükkale I[95], Çadır Höyük[96], Kaman Kalehöyük (IIa3-5)[97] ve Elbistan Karahöyük'te[98] görülmektedir.

Höyükten ele geçen açık formlu seramikler arasında biri "İonya" (Lev. 16/c) diğeri ise "Bandlı Kâse" (Lev. 16/d) olarak tanınan ithal kaplarda yer almaktadır. İlk kez Rhodos ve Samos'ta üretildikleri düşünülen[99] İonya Kâseleri Ege, Akdeniz ve Karadeniz kıyılarındaki Grek koloni kentlerinde MÖ 7. yüzyıl ortalarıyla 6. yüzyıl sonlarında yaygın olarak görülmektedir[100]. Kilikya Bölgesi'nde Kelenderis[101], Meydancık

[75] Koşay/Akok 1966: 41.
[76] Bayburtluoğlu 1979: 179, Res. 25.
[77] Gerber 2005: Fig. 9 (üst sağ köşe).
[78] Bossert 2000:Lev. 84/1023, Lev. 85/1025.
[79] Çakalgöz 2011: Lev. 18/1, 4.
[80] Toteva 2007: Pl. 15/141, 143, 144.
[81] Matsumura 2005: Taf. 192/KL87-3164.
[82] Powroznik 2010: Taf. 27/42, 45, Taf. 27/24, 26, Taf. 28/15 .
[83] Toteva 2007: Pl. 10/93, 94.
[84] Çoşkun 2011: Fig.II/13, 15; Çoşkun 2015: Fig. 55.
[85] Von der Osten 1937b: Fig. 59/4.
[86] Koşay 1941: Lev. XIV.
[87] Dönmez/Dönmez 2009: Çiz. 2-3; Dönmez 2013a: Resim 34 a-b, Resim 35 a-c, Resim 36 1-b.
[88] Şenyurt/Akçay/Kamış 2014: 74, Çiz. 2/13-14 .
[89] Yılmaz 2015: Lev. 33/2.
[90] Matsumura 2005: Taf. 151/KL89-M271.
[91] Bossert 2000: Taf. 74/853.
[92] Summers 1994: 251, Fig. 23.2/10.
[93] Söz konusu yerleşimlerdeki benzer örnekleri katalogda bulabilirsiniz. Burada tekrara düşmemek için yenilenmemiştir.
[94] Toteva 2007: Pl. 1/3.
[95] Bossert 2000:Taf. 83/997.
[96] Genz 2001: Fig. 4/3.
[97] Matsumura 2005: Taf. 151/KL89-M620; Taf. 202/KL87-3505, KL87-3854, KL87-3590.
[98] Özgüç/Özgüç 1949: Lev. XXXIII/5.
[99] Karydi 1982: 13.
[100] Furtwänger/Kienast 1989: 81.
[101] Arslan 2010: Lev. 51/349-351, 357-358.

Kale[102], Yumuktepe[103] ve Tarsusu Gözlükule gibi çok sayıda yerleşimde görülebilen İonya Kaseleri'nin[104], Hanfmann Rodos üretimi olduklarını düşünmektedir[105]. Öte yandan Doğu Grek üretimi oldukları varsayılan "Bantlı Kâseler"[106] ise MÖ 6. yüzyılda başta Kelenderis ve Yumuktepe[107] gibi Kilikya yerleşimlerinin yanı sıra Kıbrıs[108] ve Sukas'da[109] da görülebilmektedir. Ancak Kelenderis'te bu tip kapların yerel üretildiği sanılmaktadır[110]. Örneğimizin arındırılmış kil yapısı ve kalitesi Kelenderis üretimi olmadığı Grek ithali olduğunu ortaya koymaktadır. Çünkü Kelenderis üretimi bantlı kâseleri, orta incelikte olup, genelde içerisindeki kireç katkısı fırınlama esnasında yüzeyde çukurluklar oluşturmaktadır. Höyükten ele geçen her iki örnek, GDÇ başlarında Grek Dünyası ile başlayan ticari ilişkilerin varlığını göstermesi açısından son derece önemlidir.

Gövezli Tepesi kapalı formları ise çömlek (Lev. 12/d-ı; Lev. 13), krater (Lev. 14-15) ve pitos (Lev. 16/a-b) türü kaplardan oluşmaktadır. Bunlardan Lev. 12/d'deki çömlek formu koyu kırmızı astarlı ve perdahlı olup, dışa açık, basit inceltilmiş ağız kenarlıdır. Von der Osten'in "Çan Biçimli Ağız Kenarlı" olarak isimlendirdiği bu tip çömlekler sadece Alişar'ın MÖ I. Binin ikinci yarısına tarihlendirilen V. tabakasından bilinmektedir[111]. Von der Osten, ağızdan gövdeye bağlanan iki dikey kulpa sahip Alişar örneklerinin, Grek Amforaları etkisinde üretildiklerini düşünmektedir[112]. Lev. 12/d'nin gerek hamur gerekse form açısından Alişar örnekleri ile olan yakın benzerliği Alişar ithali olma olasılığını güçlendirmektedir.

Çömleklerin dışa çekik (Lev. 12/e-ı) veya kıvrık ağız kenarlı (Lev. 13/a-c) biçimleri en çok ele geçenlerdir. Diğer yandan dışa yatay çekilerek kalınlaştırılmış ağız kenarlılar (Lev. 13/d-e) yanında makara kulplu (Lev. 13/h-ı) ve omuzlu çömlekler de mevcuttur (Lev. 13/i). Makara kulplu çömleklerin birinde iki renkli boya benzeme dikkati çekmektedir (Lev. 13/h). Tümü gerek form gerekse mal ve boya bezeme özellikleri açısından GDÇ karakteri yansıtmakta olup çok sayıda benzeri Alişar V, Maşat Höyük II. yapı katı (MÖ 600-450), Alaca Höyük, İkiztepe, Boğazköy Büyükkale I ve Kuşaklı gibi yerleşmelerde görülmektedir[113].

[102] Arslan 2010: Lev. 51/352, 353, 356.
[103] Özaydın 1999: Lev. XII-XIII.
[104] Hanfmann 1963: Fig. 96.
[105] Hanfmann 1956:167-168.
[106] Bu kapların kökeni MÖ 7. yüzyıl Kuşlu Kaseleri'ne dayandırılmaktadır (Ploug 1973: 40; Coldstream 1981: 19).
[107] Arslan 2010: Lev. 63/470 (Kelenderis); Lev. 62/463 (Yumuktepe)
[108] Gjerstad 1977: Pl. 12/1-8.
[109] Ploug 1973: Pl. 7/133-137.
[110] Arslan 2010: 61.
[111] Von der Osten 1937b: 51, Fig. 47/d1155, Fig. 48/e 876.
[112] Von der Osten 1937b: 36.
[113] Her bir çömleğin benzeri için katalogdaki karşılaştırma kısmına bkz.

Bu döneme ait kraterler, kapak yuvasız (Lev. 14/a-h) ve kapak yuvalı (Lev. 15/a-e) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kapak yuvasız kraterlerde 3 farklı ağız işlenişi göze çarpmaktadır. Bunlar, dışa çekik ağızlılar (Lev. 14/a-b), kalınlaştırılmış ağızlı (Lev. 1/c-g) ve kıvrık ağız kenarlılardır (Lev. 14/h). Dışa çekik ağız kenarlı kraterler (Lev. 14a-b) düzgünleştirilmiş yüzeyli olup benzer örnekleri Maşat I. yapı katı (MÖ 450-330)[114], Boğazköy Büyükkale Ib (MÖ 650-600)[115], Kuşaklı evre VI-VII (MÖ 600-500)[116], Alaca Höyük[117] ve Kaman Kalehöyük IIa3-5 (MÖ 580-330)[118] tabakasında görülebilmektedir. Kapak yuvasız kraterlerin dışa yuvarlatılarak kalınlaştırılmış ağız biçimine sahip tipleri (Lev. 14/c-g) ağırlıklı olarak astarlı ve perdahlı olup sadece birinde yüzey yalın bırakılmıştır (Lev. 14/g). Lev. 14/c ve d'deki kraterlerin boyun kısmında kırmızı renkte (10R 4/4) boyanmış birbirine paralel uzanan iki sıra paralel şerit motif yer almaktadır. Düzenli bir hat oluşturmayan bu şerit motifler elle boyanmış olmalıdır. Bu tip kraterlerin birinde ise (Lev. 14/e) iki renkli boya bezeme uygulaması ile de karşılaşılmaktadır. Orta Anadolu GDÇ seramiklerinde yaygın olarak karşılaşılan bu boya bezeme stili ve krater formlarının paralelleri Alişar V[119], Çadır Höyük[120], Kuşaklı evre VI-VII[121] ve Kerkenes'ten[122] bilinmektedir. Kıvrık ağız kenarlı kraterlerin ise (Lev. 14/h) gerek form gerekse hamur özellikleri bakımından benzerlerine yine Alişar V[123], Alaca Höyük[124] ve Niğde Kınık Höyük'te (tabaka III)[125] rastlamak mümkündür.

Dönemin kapak yuvalı kraterlerine bakıldığında (Lev. 15/a-e), tümünün orta nitelikte, düzgünleştirilmiş (smoothed) yüzeyli ve yer yer perdahlı olduğu görülmektedir. Ağız dışa yuvarlatılarak çift kalınlaştırılmıştır. Sadece bir örnekte ağızın dış kısmında iki sıra yiv bulunmaktadır (Lev. 15/e). Ağız çapları 33 ile 54 cm arasında değişen bu kraterlerin benzerleri Gordion YHSS 5[126] ve Geç Akamenid evre[127], Alişar V[128], Maşat Höyük II. yapı katı (MÖ 600-450)[129], Kuşaklı[130] ve Boğazköy Büyükkale Ic (MÖ 7. yüzyıl

[114] Özgüç 1982: Şek.-Fig. J/25, Fig. M/14.
[115] Bossert 2000: Taf. 55/598.
[116] Powroznik 2010: Taf. 42/18.
[117] Koşay/Akok 1966: Lev. 76.
[118] Matsumura 2005: Taf. 210/KL87-3385.
[119] Von der Osten 1937b: Fig. 66/11, Fig. 67/1 , Fig. 67/7.
[120] Ross 2010: Fig. 14/a.
[121] Powroznik 2010: Taf. 56/17.
[122] Summers/Karol/Summers 1995: 50, Fig. 6/6.
[123] Von der Osten 1937b: Fig. 67/2.
[124] Koşay/Akok 1966: Lev. 76 (Sağ en baştaki).
[125] Ergürer 2016a: Lev. 52/498.
[126] Henrickson 1994: Fig. 10.8/h.
[127] Toteva 2007: Pl. 7/66
[128] Von der Osten 1937b: Fig. 67/1.
[129] Özgüç 1982: Fig. J/7.
[130] Powroznik 2010: Taf. 57/2.

ortaları)[131] evresinde görülmektedir.

Bu döneme ait olduğunu düşündüğümüz kapalı formlar içerisinde pitos türü kaplar sadece iki parçadan ibarettir (Lev. 16/a-b). Depolama amaçlı kullanılan bu kaplar içe yatık gövdeli olup dışa yuvarlatılarak kalınlaştırılmış ağız kenarlıdır. Benzer örnekleri Kuşaklı evre VI-VII seramikleri[132] ve Kaman Kalehöyük IIa3-5[133] tabakasından bilinmektedir.

Gövezli Tepesi Höyük'te GDÇ'yi tanımlayıcı boya bezemeli parçalar az sayıda da olsa ele geçmiştir (Lev. 16/e-i). Ağırlıklı olarak kapların gövde kısmına ait bu seramiklerde iki (Lev. 16/e-ı) ve beyaz panel üzerine çok renkli boya bezeme dikkati çekmektedir (Lev. 16/i-j). İki renkli boyamada kırmızı ve siyah renk hakimken (Lev. 16/f-ı), koyu kahve ve sarımsı kahvenin kullanıldığı da görülmektedir (Lev. 16/e). Çok renkli seramiklerde ise kırmızı, siyah ve gri sevilen renkler arasındadır (Lev. 16/i-j). Bossert'in "Etikettenartigem Dekor (Etiket Biçimli Dekor)"[134]olarak tanımladığı beyaz panel üzerine çok renkli boyama tekniği, GDÇ'de Orta Anadolu ve Kuzey Orta Anadolu'yu içine alan geniş bir coğrafyada izlenebilmektedir[135]. Söz konusu bezeme tekniğinin dağılımına bakıldığında GDÇ'nin erken evresiyle (MÖ 7. yüzyıl sonu-6. yüzyıl başı) ortaya çıktığı ancak asıl yoğun üretiminin geç evrede (MÖ 6-4.yüzyıl) gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Gövezli Tepesi Demir Çağı seramiklerinin tanıtımı ve kronolojik çerçevesinin anlaşılmasına yönelik yapılan bu çalışmada, höyükte güçlü bir Demir Çağı yerleşiminin var olduğu anlaşılmaktadır. Demir Çağı'n her bir evresine ait seramikler bulunmasına karşın özellikle ODÇ ve GDÇ seramiklerindeki fazlalık bu dönemlerde höyükteki iskânın daha yoğun olduğunu ortaya koymaktadır. Erken Demir Çağı seramikleri içerisinde el yapımı olanlar tamamen Kızılırmak yayı içerisinde kalan Boğazköy Büyükkaya EDÇ erken ve geç evre seramikleri ile çark yapımı olanlar ise güneyde Kaman Kalehöyük ve Porsuk'un EDÇ tabakalarıyla bağlantılı olup yaklaşık olarak MÖ 12-9. yüzyıl aralığına tarihlendirilmektedir.

Orta Anadolu genelinde ODÇ ile başlayan seramik kültüründeki değişim Gövezli Tepe'de de izlenebilmektedir. Tamamı çark yapımı, devetüyü üzerine koyu kahve veya siyah renkte boya bezeme stilinin hakim olduğu bu dönemde, Alişar IV etkili seramiklerin yoğun olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan karşılaştırmalardan elde edilen veriler bu dönem seramiklerinin MÖ 9-8 yüzyıl aralığına verilmesini mümkün kılmaktadır.

GDÇ ile birlikte seramik kültüründeki değişim kendini boya bezeme stilinde göstermiş, ODÇ'nin mat renkleri yerini parlak kırmızı ve siyaha bırakmıştır. Özellikle iki ve beyaz panel üzerine çok renkli boya bezeli seramikler bu dönemle artış göstermiştir. Kızılırmak yayı içinden Orta Anadolu'nun geneline yayılan bu bezeme üslubu tamamen GDÇ'ye özgü olup MÖ 7-4. yüzyıl aralığında tarihlendirilmektedir. Bununla birlikte höyükten ele geçen iki ithal kâse ise bu dönemde yerleşimin Grek dünyası ile ticari ilişkiler kurduğunun somut verileri olarak görülmelidir.

[131] Bossert 2000: Taf. 21/195.
[132] Pawroznik 2010: Taf. 29/7.
[133] Matsumura 2005: Taf. 204/KL87-3033.
[134] Bossert 2000: 31.
[135] Bu boyama stilinin görüldüğü yerler için kataloğa Lev. 16/i'ye bkz.

KAYNAKÇA

ADIBELLİ, I. A. 2016

"2014 Kırşehir Kale Höyük Kazısı", 37. Kazı Sonuçları Toplantısı-3. Ankara: 45-56.

AKÇAY, A. 2011

Arkeolojik ve Filolojik Belgeler Işığında Tabal Ülkesi (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara.

ARSLAN, N. 2010.

Kilikya Demir Çağı Seramiği. İthal Boyalı Seramikler ve İlişkileri. İstanbul.

BAHAR, H. 1999.

Demir Çağında Konya ve Çevresi. Konya.

BAHAR, H. / KOÇAK, Ö. 2004

Eskiçağ Konya Araştırmaları 2. Neolitik Çağ'dan Roma Dönemi Sonuna Kadar. Konya.

BAYBURTLUOĞLU, İ. 1979.

"Eskiyapar Phryg Çağı", VIII. Türk Tarih Kongresi, Cilt 1. Ankara: 293-303.

BİLGİ, Ö. 1999.

"İkiztepe in the Late Iron Age", Anatolian Studies 49: 27-54.

BOSSERT, E. M. 2000.

Die Keramik Phrygischer Zeit von Boğazköy, Funde aus den Grabungskampagnen 1906, 1907, 1911, 1912, 1931-1939 und 1952- 1960. Berlin.

COLDSTREAM, J. N. 1981.

"The Geometric and Plain Archaic Import", Excavations at Kition IV: The Non-Cypriote Pottery (Ed. V. Karageorghis). Nicosia: 17-22.

CUMMER, W. W. 1976

"Iron Age Pottery from Akalan", Istanbuler Mitteilungen 26: 31-39.

ÇAKALGÖZ, S. 2011.

Seyitömer Höyüğü Kazıları Işığında Eskişehir, Afyon, Kütahya Çevresinde Bulunan Frig Keramiği (Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi). İzmir.

ÇINAROĞLU, A. / ÇELİK, D. 2014

"2013 Yılı Alaca Höyük Kazı Çalışmaları", 36. Kazı Sonuçları Toplantısı-1. Ankara: 175-190.

COŞKUN, G. 2011.

"Achaemenid Bowls from Seyitömer Höyük", OLBA XIX: 57-80.

COŞKUN, G. 2015.

"Akhaemenid Dönem Yerleşimi (III. Tabaka)", Seyitömer Höyük I (Ed. N.Bilgen). İstanbul: 35-60.

DİNARLI, G. 2013.

Oluz Höyük Demir Çağı Bitkisel Bezemeli Çanak Çömleği (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.

DÖNMEZ, Ş. 2002.

"Samsun Asarağaç Kalesi", Anadolu Araştırmaları XVI: 133-144.

DÖNMEZ, Ş. 2005a.

"Orta Karadeniz Bölgesi'nde Önemli Bir Demir Çağı Yerleşmesi: Lâdik-Köyiçi Tepesi/Ikizari", Anadolu Araştırmaları 18-1: 65-109.

DÖNMEZ, Ş. 2005b

"Amasya Province in the Iron Age", Anatolian Iron Ages 5. Proceedings of the Fifth Anatolian Iron Ages Colloquium held at Van, 6-10 August 2001 (Eds. A. Çilingiroğlu / G. Darbyshire). Ankara: 65-74.

DÖNMEZ Ş. / DÖNMEZ, E. N. 2009.

"Amasya-Oluz Höyük Kazısı 2007 Dönemi Çalışmaları: İlk Sonuçları" Belleten LXXIII: 395-421.

DÖNMEZ, Ş. 2010.

"Oluz Höyük Kazısı Üçüncü Dönem (2009) Çalışmaları Değerlendirmeler ve Sonuçlar" Colloquium Anatolicum/ Anadolu Sohbetleri IX, İstanbul, 275-306.

DÖNMEZ, Ş. 2013a.

"Oluz Höyük: Kuzey-Orta Anadolu'nun Krâli Pers Merkezi", Güneş Karadeniz'den Doğar/Lux ex Ponto Euxino, Sümer Atasoy'a Armağan Yazılar/Studies Presented in Honour of Sümer Atasoy (Ed. Ş. Dönmez). Ankara: 103-140.

DÖNMEZ, Ş. 2013b.

"Öntarih ve Klasik Dönemlerde Amasya: Güncel

Arkeolojik Bulgular", TÜBA-AR 16: 21-56.

DÖNMEZ, Ş. 2015.
"Oluz Höyük Kazıları Işığında Kuzey-Orta Anadolu (Pontika Kappadokia) Akhaimenid Varlığına Güncel Bir Bakış", TÜBA-AR 18: 71-107.

DUPRÉ, S. 1983.
Porsuk I. La Ceramique de L'Age Dur Bronze et de L'Age du Fer. Paris.

DURBİN, G. E.S. 1971.
"Iron Age Pottery from the Provinces of Tokat and Sivas", Anatolian Studies 21: 99-124.

EMRE, K. 1973.
"Sultanhanı Höyüğünde 1971-1972 Yıllarında Yapılan Kazılar", Anadolu XV: 87-118.

ERGÜRER, H. 2016a.
Niğde Kınık Höyük Demir Çağı Seramikleri (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi). Erzurum.

ERGÜRER, H. 2016b.
"Kınık Höyük Demir Çağ Boyalılarında Bezeme Geleneği", OLBA XXIV: 67-170.

FISCHER, F. 1963.
Die Hethitische Keramik Von Boğazköy. Berlin.

FURTWÄNGER A. E. / KİENAST, E. 1989
Der Nordbau im Heraion von Samos. Samos III.

GENZ, H. 2001.
"Iron Age Pottery from Çadır-Höyük", Anatolica XXVII: 159-170.

GENZ, H. 2003.
"The Early Iron Age in Central Anatolia", Identifying Changes: The Transition from Bronze Age to Iron Ages in Anatolia an its Neighbouring Regions, Proceedings of the International Workshop (Eds. B.Fischer/H. Genz /E. Jean/K. Köroğlu). İstanbul: 179-192.

GENZ, H. 2004.
Büyükkaya I. Die Keramik der Eisenzeit, Funde Aus den Grabungs Kampagnen 1993 bis 1998. Mainz.

GENZ, H. 2006.
"Die Eisenzeitliche Besiedlung im Bereich Der Grabungen am Mittleren Büyükkale-Nordwesthang 1998-2000", Ergebnisse der Grabungen an den Ostteichen und am mittleren Büyükkale- Nordwesthang in den Jahren 1996-2000, Boğazköy-Berichte 8. Mainz am Rhein: 98-158.

GENZ, H. 2011.
"The Iron Age in Central Anatolia", The Black Sea, Greece, Anatolia and Europe in The First Millennium BC, Colloquia Antiqua 1 (Ed. G. Tsetskhladze): 331-368

GERBER, C. 2005.
"Tavium in the First Millennium BC: First Survey Result", Anatolian Iron Ages 5. Proceedings of the Fifth Anatolian Iron Colloguium Held at Van, 6-10 August 2001 (Eds. A. Çilingiroğlu / G. Darbyshire). Ankara: 85-90.

GJERSTAD, E. 1977
"Pottery from Various Parts of Cyprus", Greek Geometric And Archaic Pottery Found in Cyprus (Ed. E. Gjerstad): 23-59.

GÜNERİ, S. 1989.
"Orta Anadolu Höyükleri, Karaman-Ereğli Araştırmaları", Türk Arkeoloji Dergisi XXVIII: 97-144.

HANFMANN, G. M. A. 1956
"On Some Eastern Greek Vases Found at Tarsus", The Aegean and the Near East Studies Presented to Hetty Goldmann: 167-168.

HANFMANN, G. M. A. 1963.
"The Iron Age Pottery of Tarsus", Excavations at Gözlü Kule, Tarsus, Volume III Text-Plates, The Iron Age (Ed. H. Goldman). Princeton.

HASPELS, C. H. E. 1951.
Phrygıe Exploration Archeologique La Cite de Midas Ceramique et Trouvailles Diverses, Institut Français D'archeologie De Stamboul Paris.

HENRICKSON, R. C. 1993
"Politics, Economics, and Ceramic Continuity at Gordion

in The Late Second and First Millenia B.C.", Social and Cultural Contexts of New Ceramic Technologies, Ceramics and Civilization VI., American Ceramic Society (Ed. W.D. Kingery). Ohio: 89-176.

HENRICKSON, R. C. 1994

"Continuity and Discontinuity in the Ceramic Tradition of Gordion During the Iron Age", Anatolian Iron Age 3, the Proceedings of the Third Anatolian Iron Ages Colloquium held at Van, 6-12 August 1990 (Eds. A. Çilingiroğlu / D. H. French). Ankara: 95-129.

HULTHÉN, B. 1974.

On Documentation of Pottery. Lund.

KAPLAN, M. / ARIKAN, P. /KALAYCI, Y. / ŞENYURT, S. Y. / AKÇAY, A. / KAMIŞ, Y. 2014

"Inorganic Paint Pigment Analysis in Ovaören Ceramics by Micro XRF Spectrometry", International Interdiscilinary Journal of Secientific Research 1/1: 158-164.

KARYDİ, E.W. 1982

Ostgriechische Keramik. Alt-Ägina II.

KEALHOFER, L. / GRAVE, P. 2011.

"The Iron Age on the Central Anatolian Plateau", The Oxford Handbook of Ancient Anatolia, 10.000-323 B.C.E. , (Eds. R. Sharon / McMahon Steadman-Gregory). Oxford: 415-442.

KOHLER, E. L. 1995

The Lesser Phrygian Tumuli Part 1. The Inhumation, The Gordion Excavations (1950-1973) Final Reports. Volume II (Ed. G.K. Sams). Pennsylvania.

KOŞAY, H. Z. 1941.

Türk Tarik Kurumu Tarafından Yapılan Pazarlı Hafriyat Raporu/Les Fouilles de Pazarlı, Entreprises par la Societe D'historie Turque. Ankara.

KOŞAY, H. Z. / AKOK, M. 1966.

Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Alaca Höyük Kazısı 1940-1948'deki Çalışmalara ve Keşiflere Ait İlk Rapor/Ausgrabungen von Alaca Höyük Vorbericht Über Die Forchungen und Entdeckungen von 1940-1948. Ankara.

MANUELLİ, F. 2013.

"Pottery as an Indicator of Changing Interregional Relations in the Upper Euphrates Valley, the Case of the Late Bronze-Iron Age Assemblages from Arslantepe/ Malatya", ANES 42. Across The Border: Late Bronze-Iron Age Relations Between Syria and Anatolia, Proceedings of a Symposium held at the Research Center of Anatolian Studies, Koç Universty, İstanbul May 31-June 1, 2010 (Ed. K. Aslıhan Yener),. Leuven-Paris-Walpole: 373-391.

MATSUMURA, K. 2005.

Die Eisenzeitliche Keramik in Zentralanatolien aufgrund der Keramik in Kaman-Kalehöyük, (Freie Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi). Berlin.

MAZZONİ, S. / D'AGOSTİNO, A. / ORSİ, V. 2010

"Survey of the Archaeological Landscape of Uşaklı/ Kuşaklı Höyük (Yozgat)", Anatolica XXXVI: 111-163.

MELLAART, J. 1955.

"Iron Age Pottery from Southern Anatolia", Belleten XIX/74: 115-130.

METİN, M. / AKALIN, M. 1999.

"Ankara Ulus Kazısı Frig Seramiği", Anadolu Medeniyetleri Müzesi 1998 Yıllığı. Ankara: 141-161.

MÜLLER-KARPE, A. 1988.

Hethitische Töpferei Der Oberstadt von Hattuşa, Ein Beitrag zur Kenntnis spät-großreicbszeitlicber Keramik und Töpferbetriebe unter Zugrundelegung der Grabungsergebnisse von 1978-82 in Boğazköy, Marburger Studien zur Vor-Und Frühgeschichte. Band 10.

OMURA, M. 2008.

"Archaeological Surveys at Yassıhöyük", Anatolian Archaeological Studies XVII: 97-169.

OMURA, M. 2011.

"2009 Yılı Yassıhöyük Kazıları", 32. Kazı Sonuçları Toplantısı-4. Ankara: 360-368.

OMURA, M. 2016.

"Yassıhöyük Kazıları 2014", 37. Kazı Sonuçları Toplantısı-3. Ankara: 303-304.

ÖKSE, A. T. 1988.

Mitteleisenzeitliche Keramik Zentral-Ostanatoliens: Mit

dem Schwerpunkt Karakaya-Stauseegebiet am Euphrat. Berlin.

ÖKSE, A. T. 1999.
Önasya Arkeolojisi Seramik Terimleri. İstanbul.

ÖKSE, A. T. 2012.
Önasya Arkeolojisinde Çanak Çömlek-Teknik Özellikler, Biçimler-Türkçe, İngilizce, Almanca ve Fransızca Terimler. İstanbul.

ÖZAYDIN, T. 1999.
Yumuktepe Demir Çağı Çanak-Çömleği (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.

ÖZGÜÇ, T. 1953.
"Kültepe (Karahöyük) Hafriyatı 1950", Belleten XVII / 65-68: 251-267.

ÖZGÜÇ, T. 1971.
Demir Devrinde Kültepe ve Civarı/Kültepe and Its Vicinity in the Iron Age. Ankara.

ÖZGÜÇ, T. 1982.
Maşat Höyük II. Boğazköy'ün Kuzeydoğusunda Bir Hitit Merkezi/A Hittite Center Northeast of Boğazköy. Ankara.

ÖZGÜÇ, T. / ÖZGÜÇ, N. 1949
Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Karahöyük Hafriyatı Raporu 1947. Ankara.

PLOUG, G. 1973.
The Aegean, Corinthian and Eastern Greec Pottery and Terracottas. Sukas II.

POLACCO, L. 1974.
"Topaklı-1972 Field Expedition Dig Preliminary Reports", Türk Arkeoloji Dergisi XXI-I: 159-176.

POLACCO, L. 1976.
"Topaklı-1974 Field Expedition Excavation", Türk Arkeoloji Dergisi XXIII-2: 67-76.

POLAT, G. 1993.
A Group of Phrygian Pottery from the Archaeological Museum of İstanbul/İstanbul Arkeoloji Müzelerinden Bir Grup Frig Seramiği. İstanbul.

POWROZNİK, K. J. 2010.
Kuşaklı-Sarissa Band 5. Die Eisenzeit in Kuşaklı. Rahden, Westf

RYE, OWEN S. 1981.
Pottery Technology Principles and Reconstruction. Washington.

RICE, P. M. 1987.
Pottery Analysis a Sourcebook. Chicago.

ROSS, J. 2010.
"Çadır Höyük: The Upper South Slope 2006-2009", Anatolica XXXVI: 67-87.

SAMS, G. K. 1978.
"Schools of Geometric Painting in Early Iron Age Anatolia", The Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology. Ankara-İzmir 23-30/ IX/1973. Vol. 1. Ankara: 227-236.

SAMS, G. K. 1994.
The Early Phrygian Pottery, The Gordion Excavations, 1950-1973, Final Reports, Volume IV. Text and Illustrations. Pennsylvania.

SEVİN, V. / ÖZAYDIN, T. 2004.
"Iron Age Levels", Mersin –Yumuktepe a Reappraisal (Eds. I. Caneva / V. Sevin). İstanbul: 85-101.

SCHMIDT, E. F. 1929.
"Test Excavations in The City on Kerkernes", The American Journalof Semitic Languages and Literatures 45/4: 221-174.

SCHMIDT, E. F. 1932.
The Alişhar Hüyük Seasons of 1928-1929 Part I. Chicago.

SCHMIDT, E. F. 1933.
The Alishar Hüyük, Seasons of 1928 and 1929. Part II. Chicago.

SHEPARD, A. O. 1985
Ceramics for the Archaeologist. Washington.

SUMMERS, G. D. 1994.

"Grey Ware and the Eastern Limits of Phrygia", Anatolian Iron Ages 3. The Proceedings of the Third Anatolian Iron Ages Colloquim held at Van, 6-12 August 1990 (Eds. A. Çilingiroğlu/D.H. French). Ankara: 241-252.

SUMMERS, M. E. F. / KAROL, A. / SUMMERS, G. D. 1995.

"The Regional Survey at Kerkenes Dağ: An Interim Report on the Seasons of 1993 and 1994", Anatolian Studies 45: 43-68.

ŞENYURT, Y. / AKÇAY, A. / KAMIŞ, Y. 2014

"Ovaören 2013 Yılı Kazıları", 36. Kazı Sonuçları Toplantısı-2. Ankara: 101-120.

TEMİZER, R. 1954.

Kayapınar Höyüğü Buluntuları", Belleten XVIII/71: 317-330.

TİGREL, G. 1979.

"Kocabaş Koleksiyonundaki Karapınar Kaynaklı Frig Vazoları", VIII. Türk Tarih Kongresi, Cilt 1. Ankara: 557-562.

TOTEVA, G. D.2007.

Local Cultures of Late Achaemenid Anatolia (Minnesota Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi). Minnesota.

TÜRKER, A. 2014.

"Avanos Arkeolojisi Üzerine Bir Değerlendirme", Avonos Sempozyumu Bildirileri 23-25 Ekim 2014 (Ed. Adem Öğer). Nevşehir: 111-128.

VON DER OSTEN, H. H. 1937a

The Alishar Hüyük Seasons of 1930-32, Part II. Chicago.

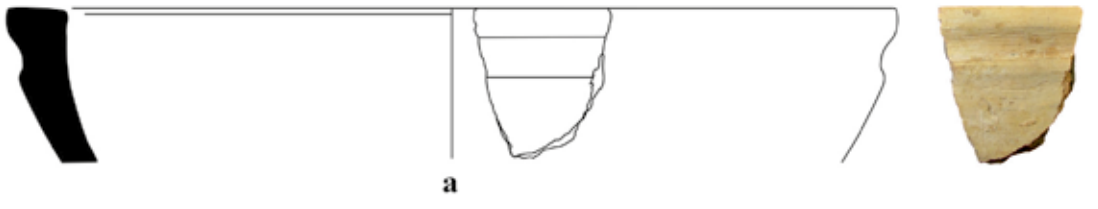
VON DER OSTEN, H. H., 1937b

H.H. The Alishar Hüyük Seasons of 1930-32, Part III. Chicago.

YILMAZ, M. A. 2015

Vezirköprü/Oymaağaç Höyük Demir Çağ Seramikleri (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi). Erzurum.

LEVHA 1

a

b

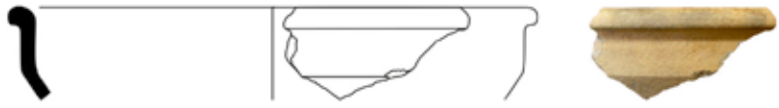

c

d

Gövezli Tepesi Höyük El Yapımı EDÇ seramikleri

e

f

g

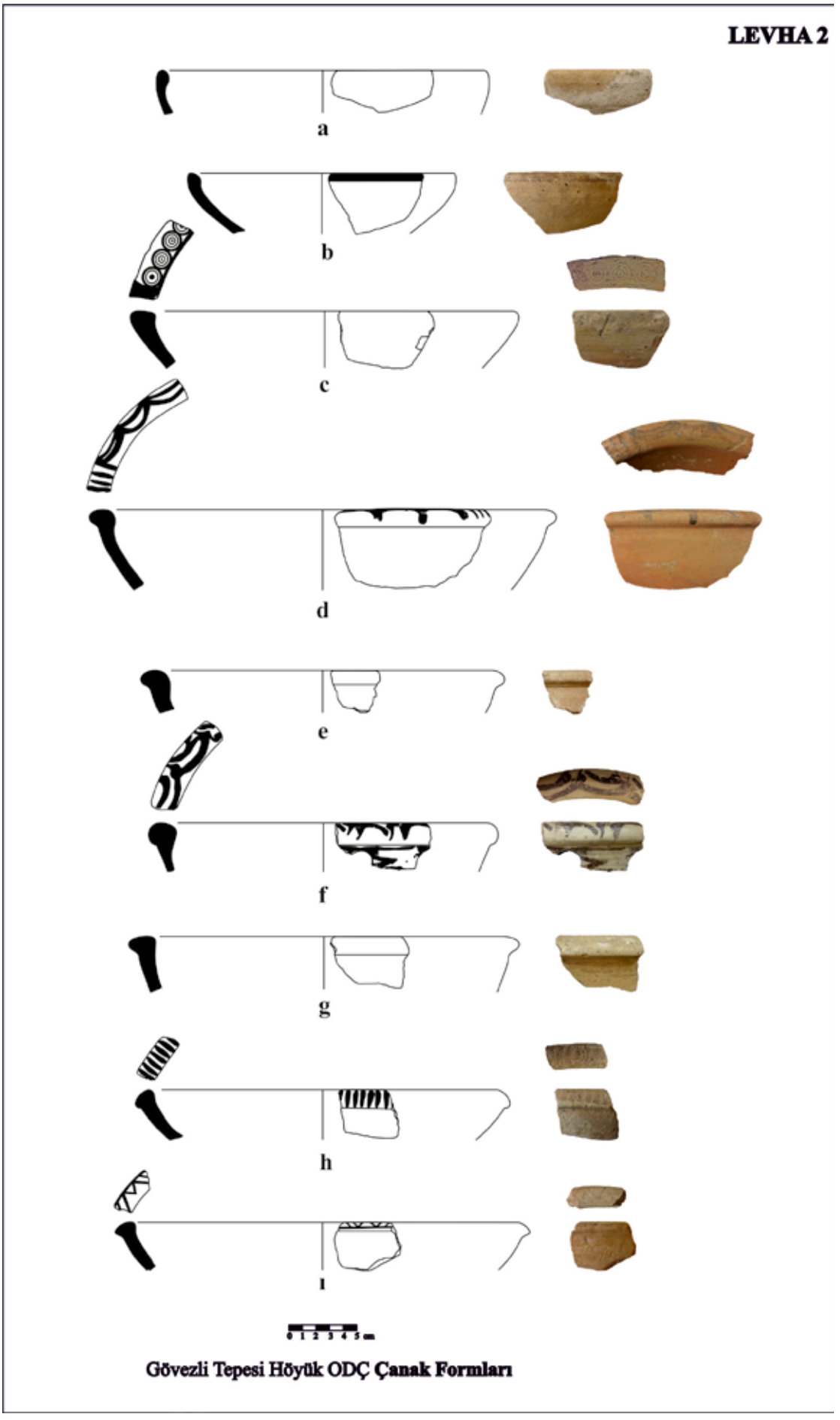

h

Gövezli Tepesi Höyük Çark Yapımı EDÇ seramikleri

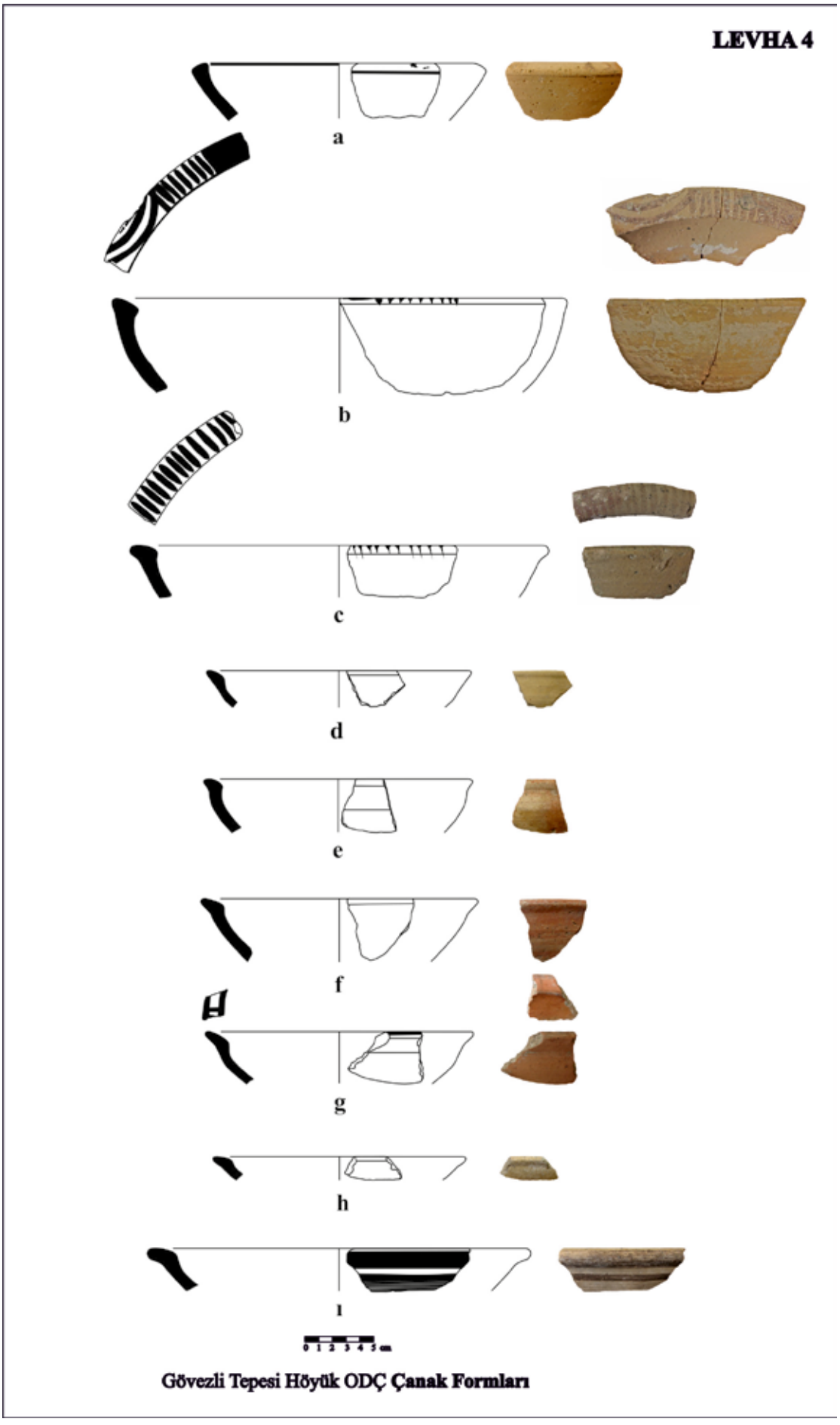
LEVHA 2

Gövezli Tepesi Höyük ODÇ Çanak Formları

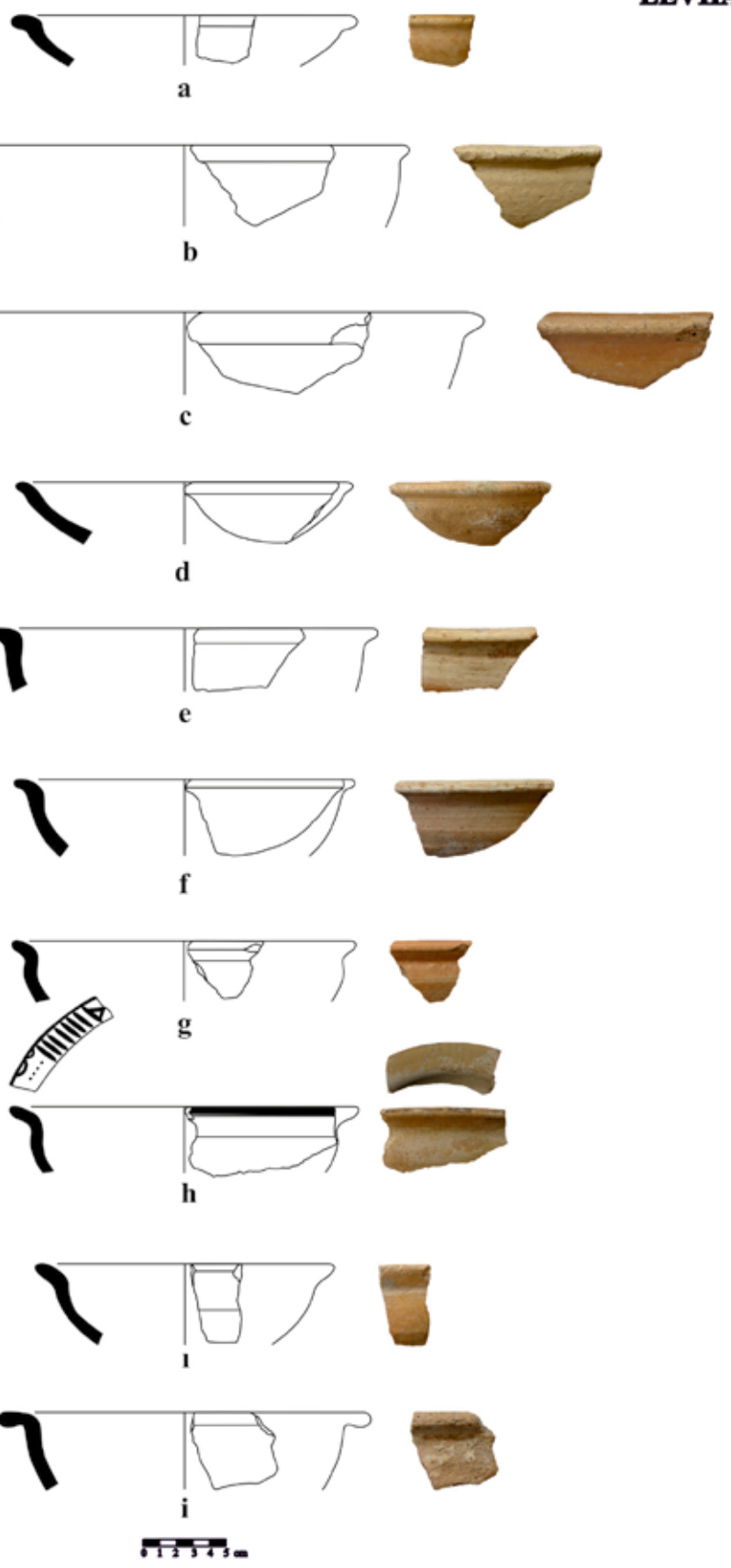

Gövezli Tepesi Höyük ODÇ Çanak Formları

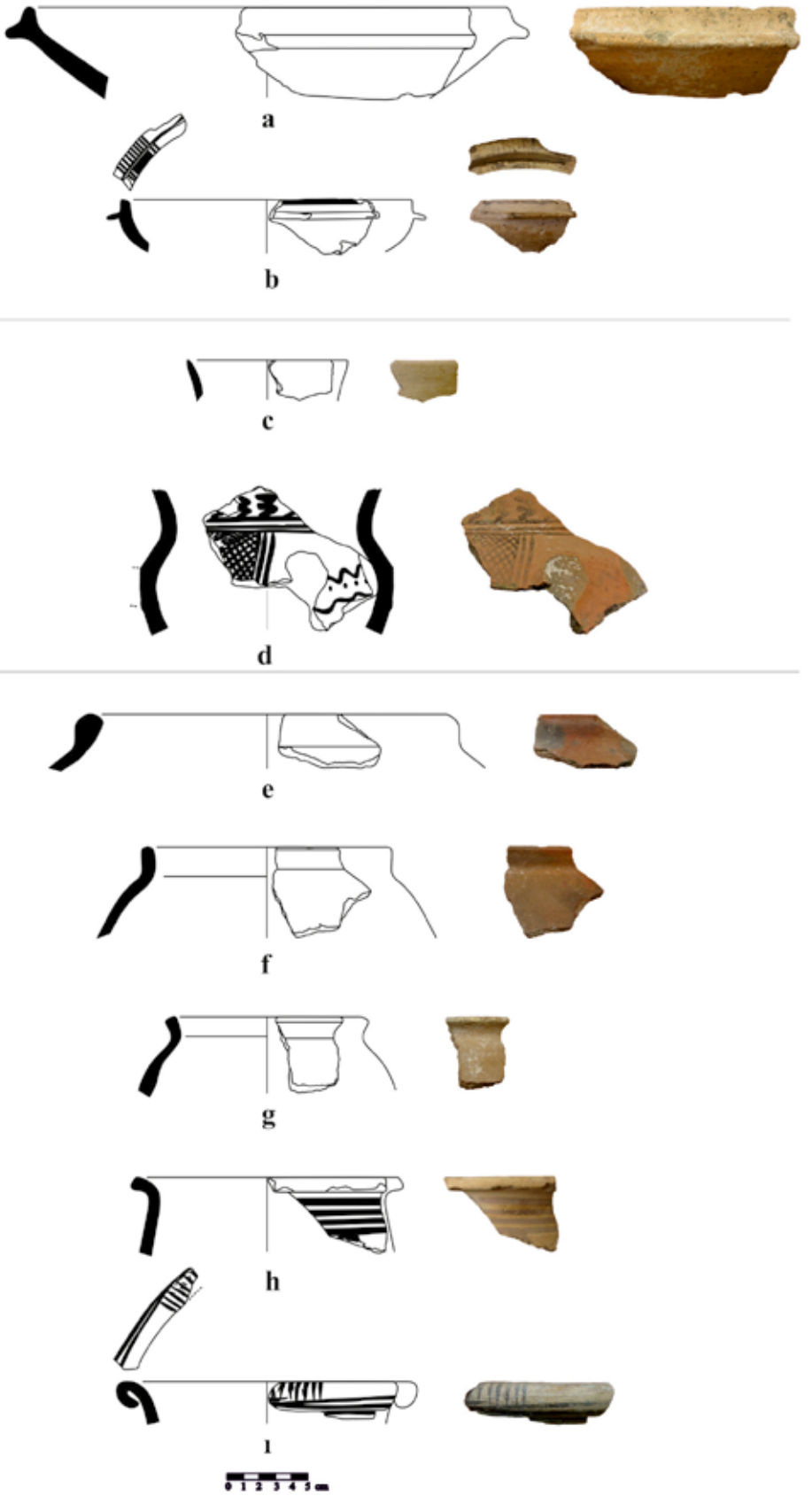
Gövezli Tepesi Höyük ODÇ Çanak Formları

LEVHA 5

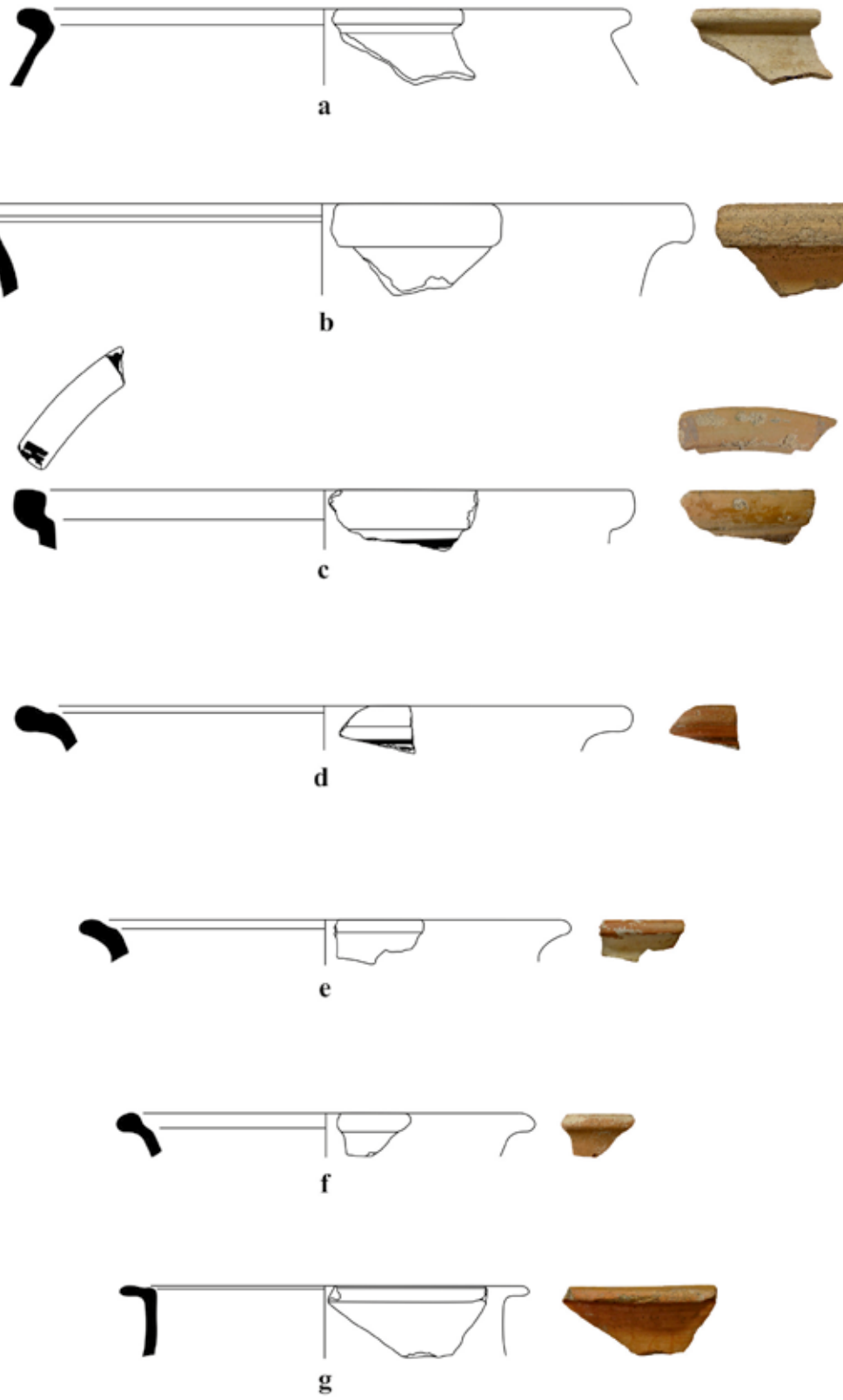
Gövezli Tepesi Höyük ODÇ Çanak Formları

LEVHA 6

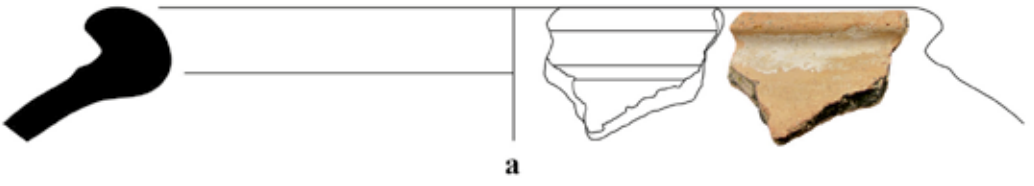
Gövezli Tepesi Höyük ODÇ Çanak (a,b) , Fincan/Bardak (c-d) ve Çömlek (e-ı) Formları

LEVHA 7

Gövezli Tepesi Höyük ODÇ Krater Formları

LEVHA 8

a

b

c

d

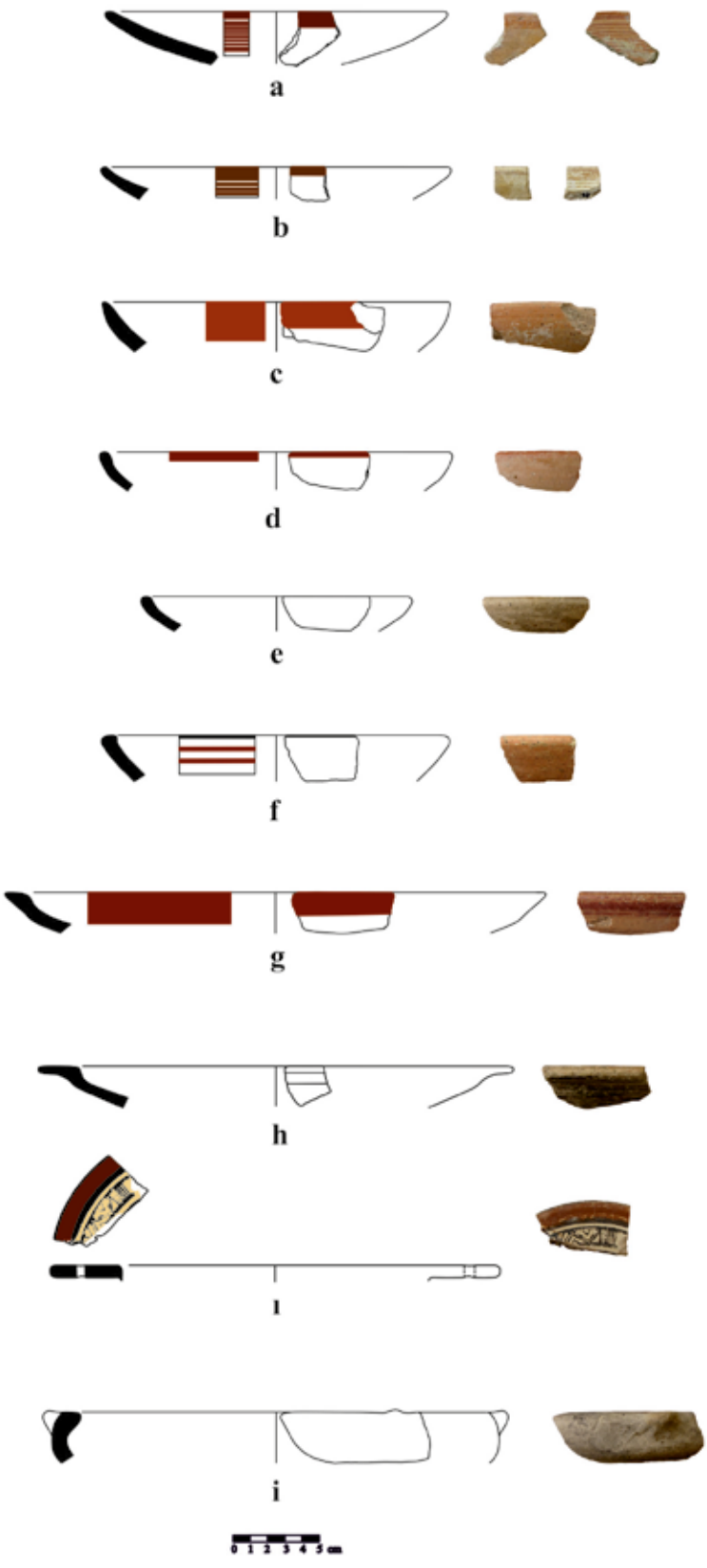

e

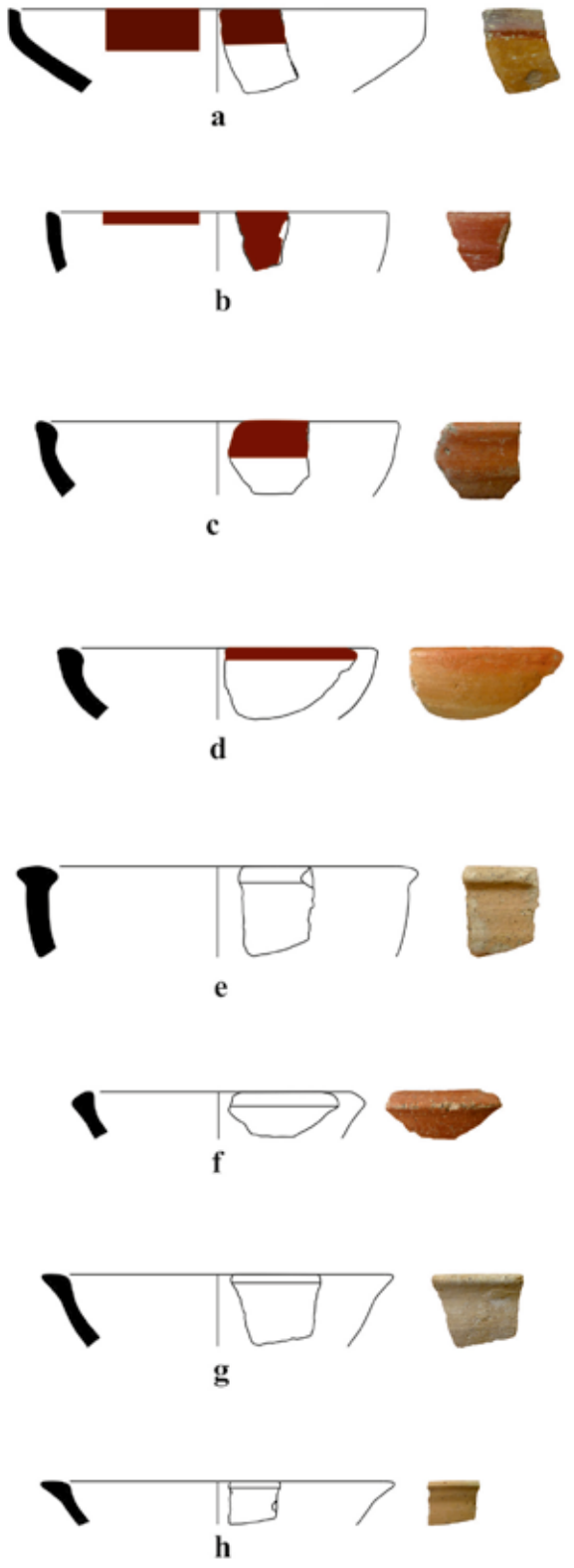
Gövezli Tepesi Höyük ODÇ Pitos/Depo Kabı (a) ve Boyalı Seramik Parçalar (b-e)

LEVHA 9

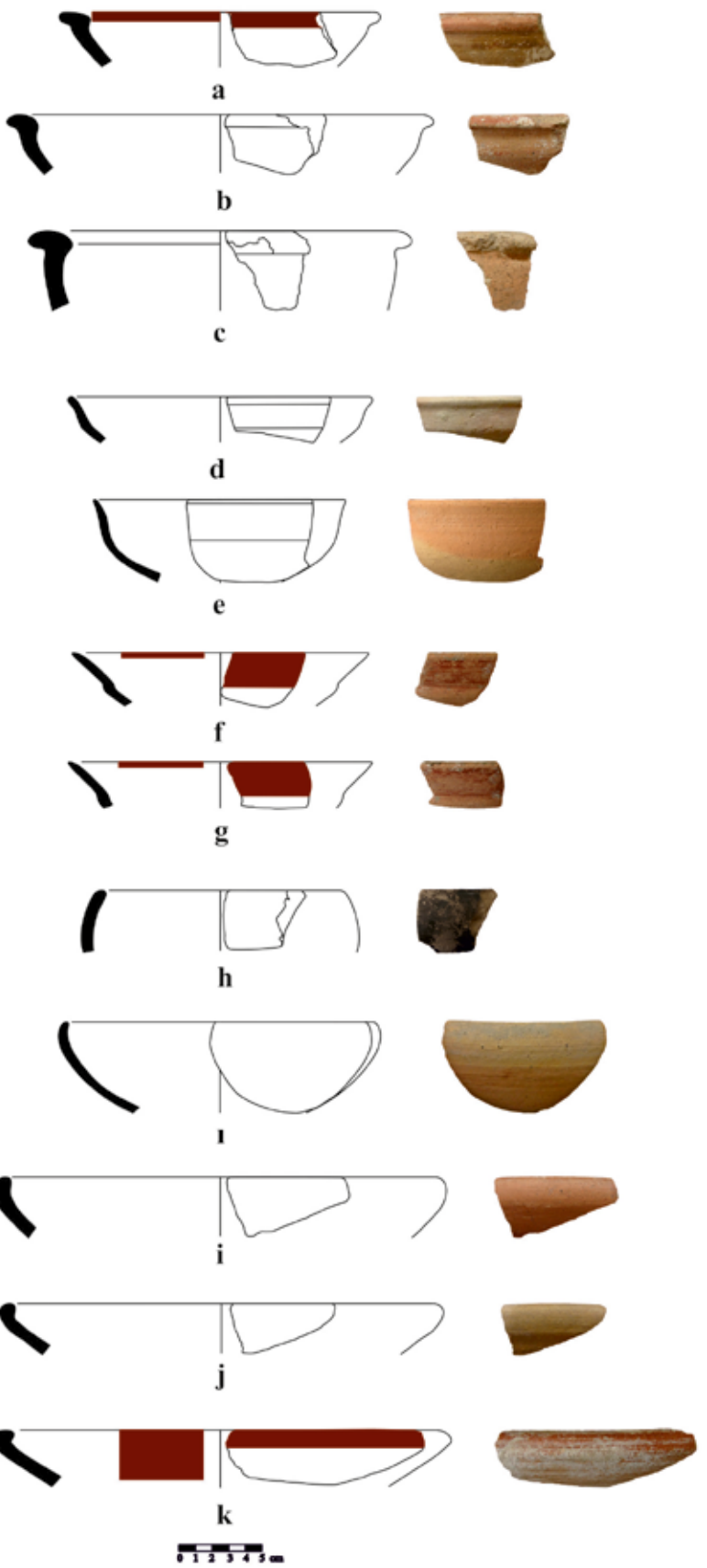
Gövezli Tepesi Höyük GDÇ Sığ Çanak/Tabak Formları

LEVHA 10

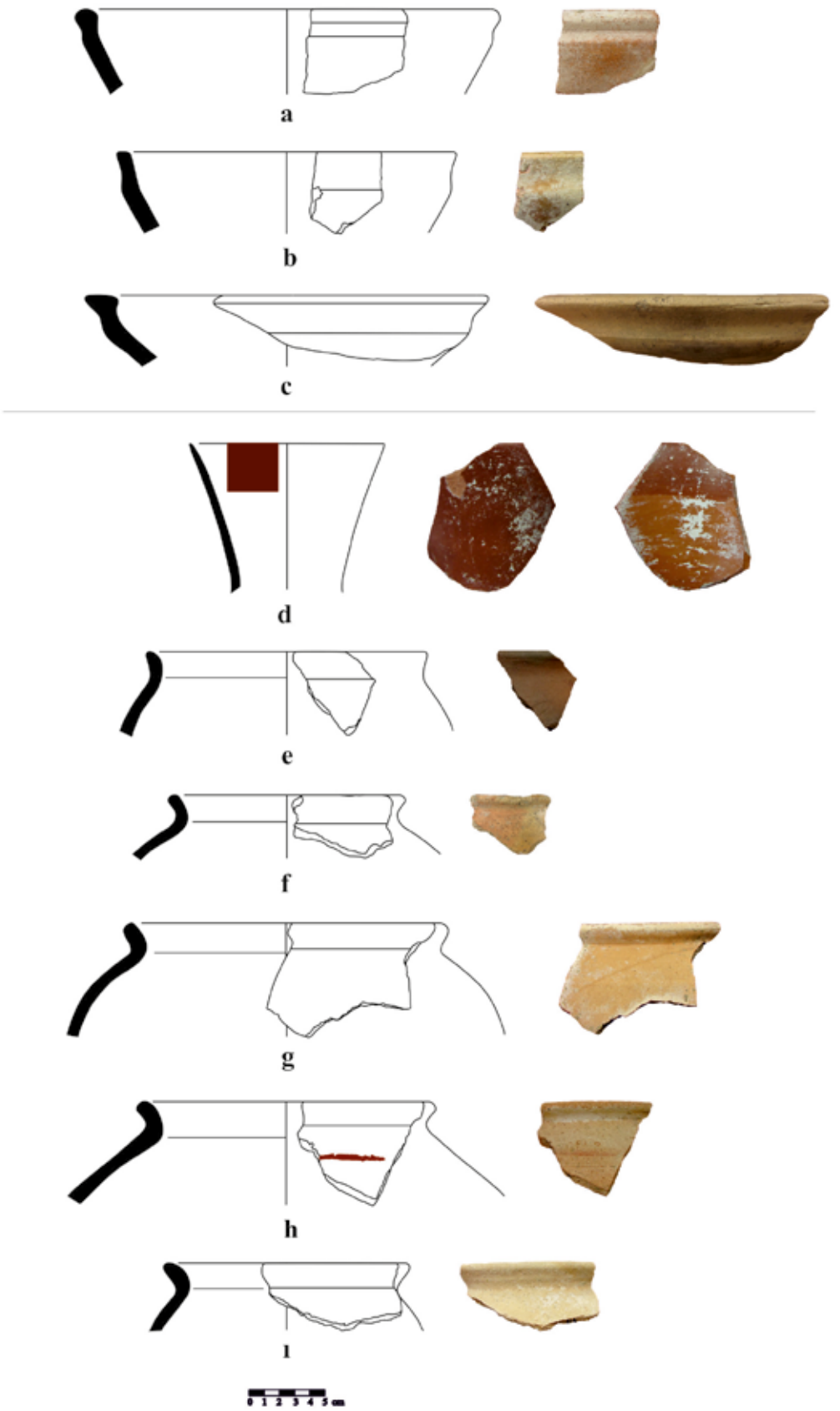
Gövezli Tepesi Höyük GDÇ Çanak Formları

LEVHA 11

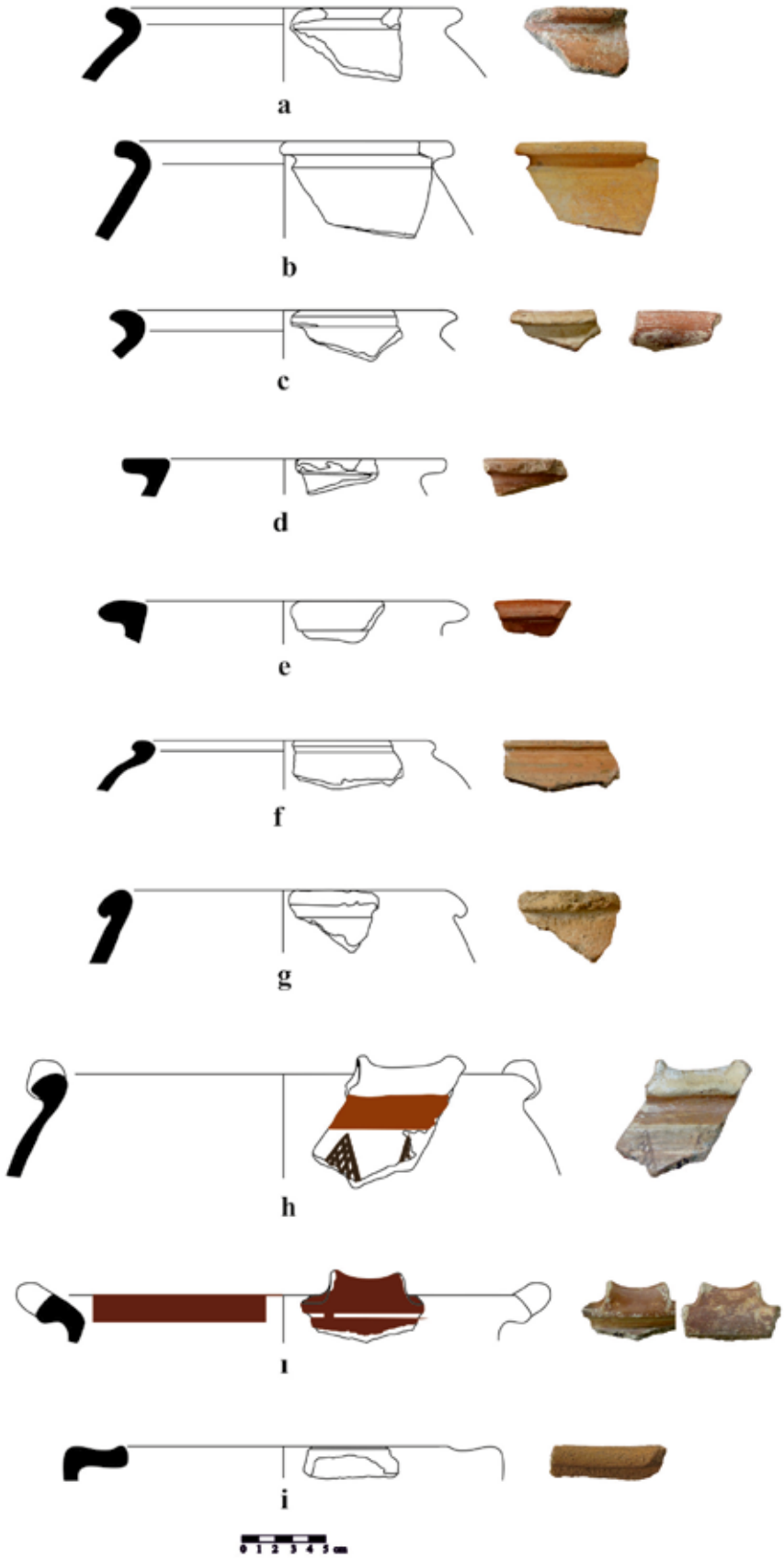
Gövezli Tepesi Höyük GDÇ Çanak Formları

LEVHA 12

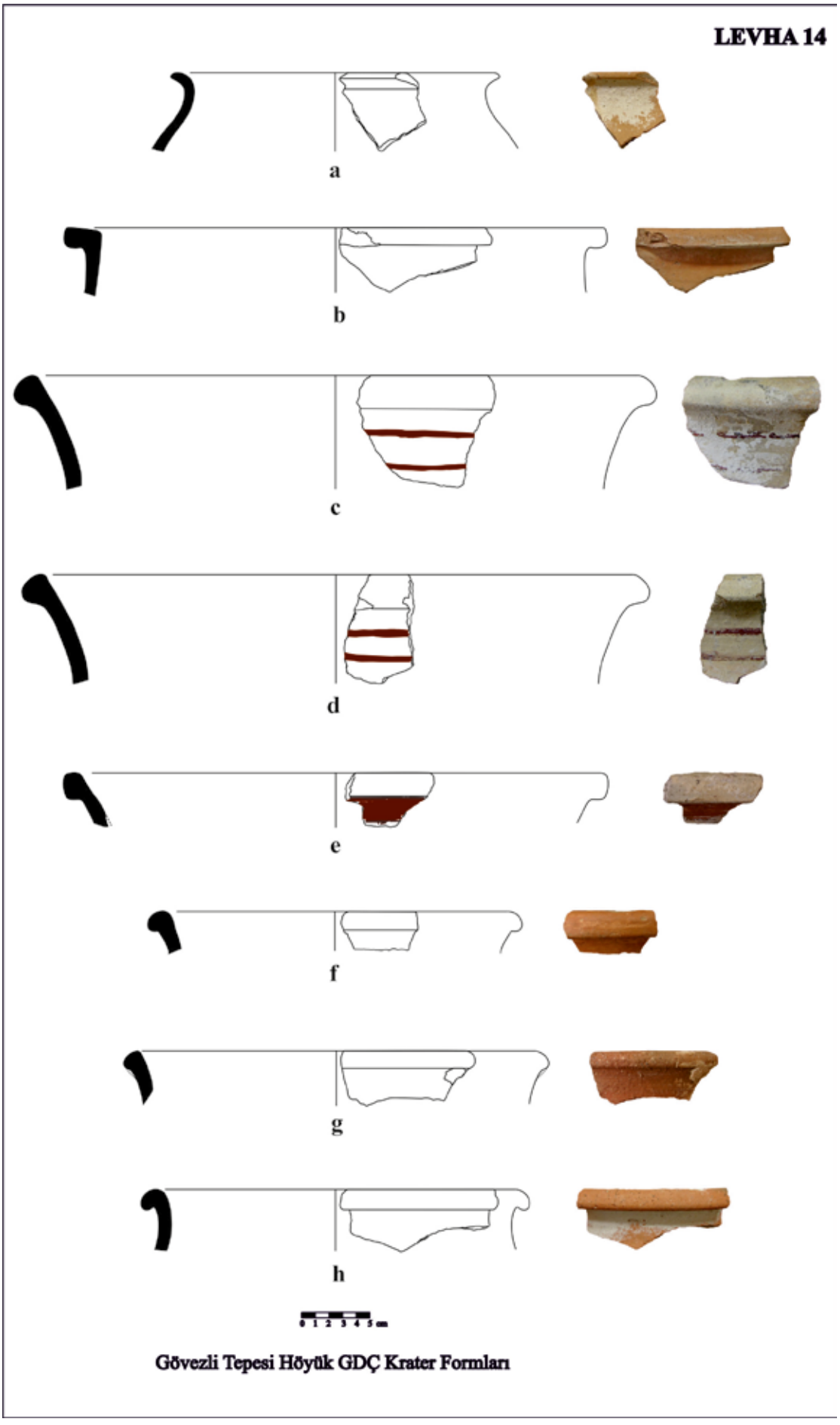

Gövezli Tepesi Höyük GDÇ Omurgalı Çanak (a-c), Çan Ağızlı Çömlek (d) ve Diğer Çömlek Formları (e-ı)

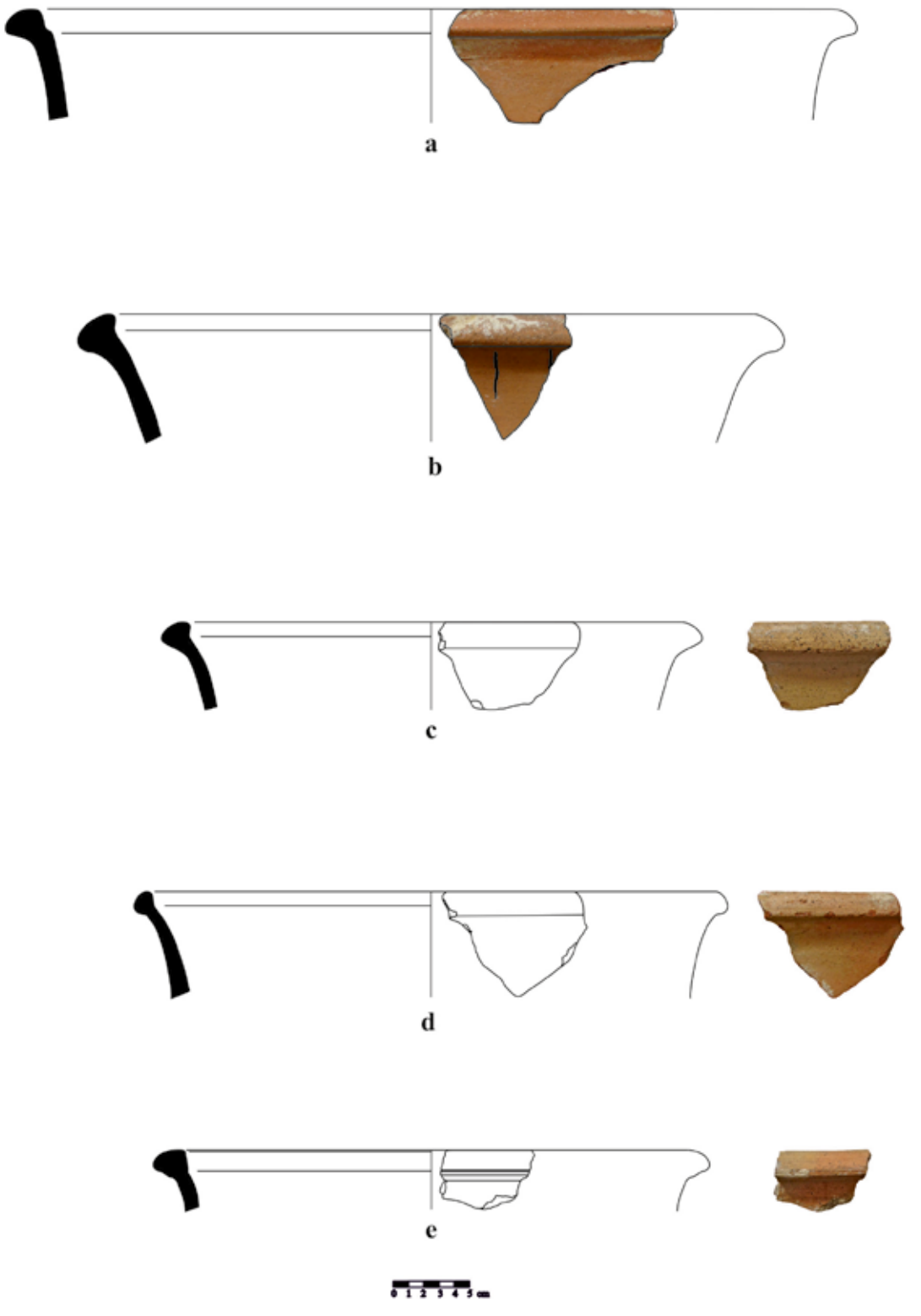
LEVHA 13

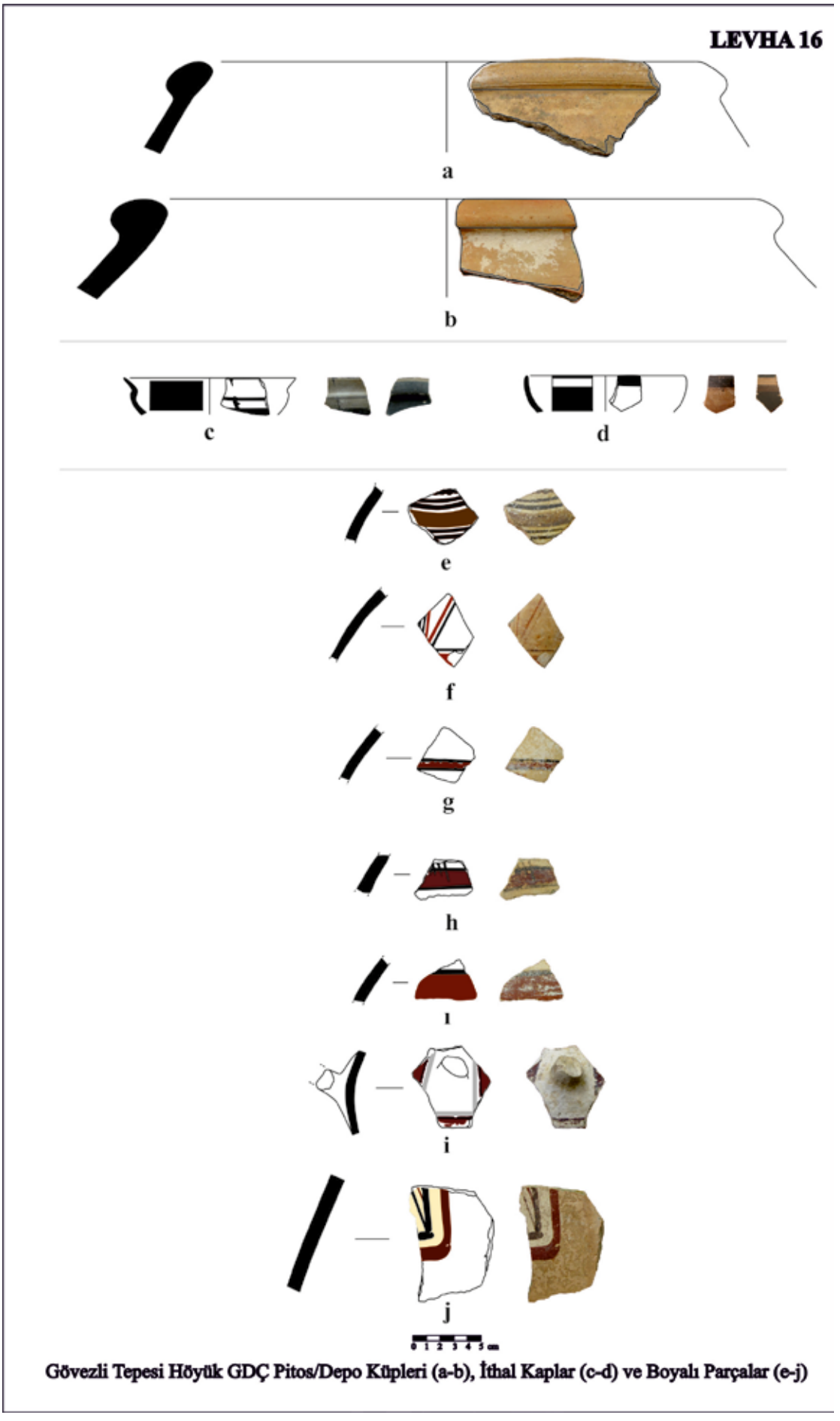
Gövezli Tepesi Höyük GDÇ Çömlek Formları

LEVHA 14
a
b
c
d
e
f
g
h
Gövezli Tepesi Höyük GDÇ Krater Formları

LEVHA 15

Gövezli Tepesi Höyük GDÇ Krater Formları

Gövezli Tepesi Höyük GDÇ Pitos/Depo Küpleri (a-b), İthal Kaplar (c-d) ve Boyalı Parçalar (e-j)